

KMETOVALEC

GLASILO KMETIJSKE DRUŽBE V LJUBLJANI

registrirana zadruga z omejeno zavezo

VINARSKEGA DRUŠTVA

IN KONJEREJSKEGA DRUŠTVA ZA DRAVSKO BANOVINO
V MARIBORU

Izhaja 15. in zadnjega v mesecu. — Cena listu 25 Din, za inozemstvo 35 Din letno. — Posamezna številka stane 2 Din
Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani Novi trg šte. 3.

Štev. 22. in 23.

V Ljubljani, 30. novembra 1933.

Leto 50.

Vsebina: Našim članom. — Važni gospodarski ukrepi naše vlade. — Stotisoči obiskovalec potujoče kmetijske razstave in šole. — Klub prijateljev vaše kulture. — Opozorilo davkoplačevalcem, ki plačujejo zgradarino. — Kako je s pridelovanjem lanu v naši banovini. — Dober semenski krompir. — Poskusno gnojenje z nitrofoskatom. — Razno. — Nekaj o nerodovitnosti sadnega drevja. — Nova zelenjadna rastlina. — Razno. — Razglas o članarini Vinarskega društva za l. 1934. — O čistogojnih vinskih kvasnicah. — Društvene vesti. — Razno. — Zimsko krmljenje perutnine. — Navodila za prispevanje k zidavi jam in stolpov za kisanje krme. — Razno. — Kratka zgodovina ljutomerskih dirkačev. — Razno. — Pomen gozda v našem kmetiskem gospodarstvu. — Vprašanja in odgovori. — Družbene zadeve. — Kmetijsko-šolski vestnik. — Trgovina z mlekom in nazadovanje cene mleka. — Tržno poročilo. — Gospodarske vesti. — Seznam gospodarskih potrebščin, ki jih ima v zalogi Kmetijska družba.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

1/4 strani	Din 80—	1/2 strani	Din 350—	1/2 strani	Din 1000—
1/2 strani	Din 160—	3/4 strani	Din 500—	3/4 strani	Din 2000—
3/4 strani	Din 250—	1 strani	Din 700—	1 strani	Din 3000—

Mala naznanila, vsaka beseda 50 par (najmanj 10 Din).

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, najmanj 10 Din.

Upravnništvo ne prevzame posredovanja. Vsakega 10. in 25. v mesecu se zaključijo sprejete oglase za prihodnje številko.

Ajdove pleva,

100 mernikov, prodaja: gostilna Avšič, Kleče, pošta Jezica pri Ljubljani. 139

Ekonom-oskrbnik

izvežban v vseh kmetijskih panogah, išče službo za takoj. Dopise na Upravo „Kmetovalca“ pod šte. 91. 91

Lepe letošnje peteline

„Plymouth-rock“ ima poceni na prodaj: Tovarna za pečl, Ljubljana, Opekarska cesta. 126

Brozklepalnik „Stubai“

tisočkrat preizkušen! Popis pošilja zastojni Friderik Kratz, Stražišče pri Kranju. 57

Novo črno brinje

oddaja po ugodni ceni — Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska 2. 109

Zamenjam

2 petelina Orpington letošnja in 2 petelina Leghorn, čiste pasme, letošnja, za 4 letošnje kokoši Leghorn pasme. Štrukelj Tone, Št. Vid pri Ljubljani. 138

Tudi lanena preja

Ti velike prište, ako jo daš v tkanje „Krosni“ tkalnici domačega platna v Ljubljani, Zrinjskega cesta 6. Ker je platno za ruhe, brisače in prte tam stikano naitrpežnejše in najcene. 137

Ako želite drevesa,

ki bodo dobro rasla in rodila, jih naročite iz Kupčičeve drevesnice, Ptujška gora. 136

Dve breji svinji

ima na prodaj: Ivan Šlibar, Mišče 3, pri Otočah, pošta Podnart. 135

Merjasce in svinjice

za plemo, nemške pasme (Deutsches Edelschwein) ima večje število na prodaj: Uprava veleposvestva dr. Ortnig, Št. Janž na Dravskem polju. 134

Imam za oddati

večjo množino dobro rastočih prasičkov od 7 tednov naprej, istotako tudi jabolčne divjake, Jeschoung, Arjavas pri Celju. 124

Živinorejci!

Kdor ima kako lepo plemensko žival na prodaj, ali kdor želi iste kupiti, naj sporoči svoj naslov Kmetijski družbi v Ljubljani (katera jih ne kupuje, ampak bo sporočila naslove reflektantom). 124

Sadno drevje

in jabolčne divjake, večjo množino, sorte sadnega izbora, oddaja po znižani ceni: Franc Frančič, Hoče pri Mariboru. 127

Velika stiskalnica

(preša) za sadje in grozdje, za 580 litrov in sadni mlin, ročno delo, oboje skoraj novo, ugodno na prodaj. Naslov pri upravi „Kmetovalca“. 133

Bika, pingavske pasme

z rodovnikom, 2 in pol leti starega, 450 kg težkega, z 25 točkami, prodaja: Janez Cerne, Dobrava 21, Vintgar pri Bledi. 132

Sadno drevje

visokodebelno, srednjebelno, enoletno, grmičje sadne podlage tudi pikirane, lepotečno drevje in grmičevje in razne sadike, vse prava blago, velike zaloge, najnižje cene. Zahtevajte ponudbo od: Sgaravatti Pianta, Saonara pri Padovi (Italija). 116

Lepega plemenskega bika

montafonske pasme, dve leti starega, ima na prodaj: Vlastelstvo Božanec, p. Pregrada, Savska banovina (pri Rogatcu). 115

Na prodaj!

Železni plug, mlatilnica z reto in pajkeli, vse v porabnem stanju, prodaja: Ludvig Zavašnik, Tomačevo 28, pošta Moste pri Ljubljani. 131

Stroj,

za izdelovanje cementne strešne opeke (zarežane) z 500 železnimi podlogami, skoro nov se prodaja. Naslov v upravnistvu. 128

Izšla je

Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1934

ki ima 365 dni.

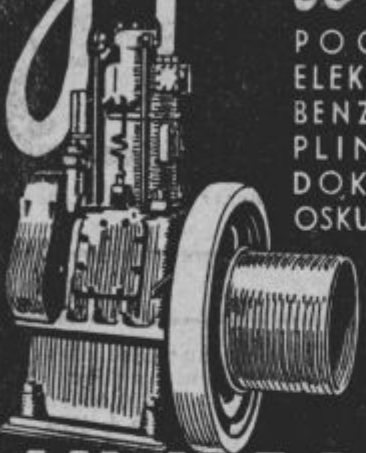
„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obračun.

V „Veliki Pratici“ najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskim in doevnimi znamenji; — solčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — pošne določbe za Jugo-slavijo; — lestvice za kolke, za pobosnice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejne na Kranjskem, Korškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brelosti živine; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepise važnih in odločilnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabi kmetovalec in žena v hiši. — Cena 5 Din.

„VELIKA PRATIKA“ se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pisмено pri založniku:

tiskarni J. Blasnikova nasl. d. d.
v Ljubljani.

jeftiniji

POGONA NA
ELEKTRIKU, PARU,
BENZIN I UPOJNI
PLIN A NENA-
DOKNADIV KOD
OSKUDICE VODE JE

MAWAS DIESEL
SIMMERINGER Maschinen- u. Waggonbau-Fabrik A.G.
Wien XI, Simmeringer Hauptstr. 38-40

Generalno zastupstvo:
INŽ. JULIO BREITWIESER
ZAGREB, VODNIKOVA 11 TELEFON BROJ 26-89

POSOJILNICA V MARIBORU

Tr. Z. Z. O. Z.

NARODNI DOM

Telefon 21-08. Ustanovljena št. 1882.

Obrestule nevezane **hranilne vloge** po 4%
vloge proti 3 mesečni odpovedi po 5 1/2 %.

Stanje hran. vlog nad Din 70.000.000--.

Rezerve znašajo nad Din 8.800.000--.

Posojila dalje članom na **vknižbo** po
7%, na osebno poroštvo po 8%.

LANENO OLJE, FIRNEŽ, BARVE, LAKE, KIT, LANENE TROPINE

ter vse v to stroko spadajoče blago prvo-
vrstne kakovosti po solidnih cenah in
točni postrežbi, najugodnejše kupite pri
domaćem podjetju

MEDIC-ZANKL

tovarne olja lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem
Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah.

MASTIN

Najuspešnejše sred-
stvo za rejo domače
živine je brezdomno

ki pospešuje rast, odebelitev in oma-
stitev domače, posebno klanne ži-
vine. — Jasen dokaz neprecenljive
vrednosti »MASTINA« so brezšte-
vilna zahvalna pisma.

Cena: 5 škat. 46 Din.
10 škat. 80 Din.

LEKARNA TRNKOCZY

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV. 4.
(Zraven Rotovža.)

Za gospodinje!

Založba razširjenega lista „Žena in dom“ izda
vsako leto pet praktičnih gospodinjjskih knjig, ki
jih dobe naročnice za Din 37.— Med letošnjimi
knjigami je izdala tudi knjigo „Vrt in moje rože“.

To je knjiga, ki je povsem namenjena za obdelovanje malega vrtička. V njej bo našla
vsaka gospodinja nasvete, kako naj obdeluje košček zemlje za plodonosni vrt. Vsebinska
knjige je tale: O vrtu sploh. Kako gojimo povrtno. Kako gojimo sadje. Kako gojimo
rože. Škodljivci na vrtu in kako jih uničujemo. Vrtnarski koledar za vse leto.

Knjiga stane za nenaročene Din 30.— Naši člani jo dobe
za polovično ceno. Pišite „Ženi in domu“, Ljubljana,
Dalmatinova 10/K in se pri tem sklicujte na Kmetovalca.

DENAR NALOŽITE NAJBOLJE IN NAJVARNEJE PRI DOMAČEM ZAVODU

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

REGISTR. ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 5%, brez odpovedi, pri
trimesečni odpovedi po 6% brez odbitka davka na rente.
Stanje vlog nad 30.000.000 Din. — Rezerve nad 700.000 Din.
Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog.

Vlozne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja
obrestovanja. Posojila daje proti poroštvu, na vknižbo in proti zastavi
premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek. računu pod
najugodnejšimi pogoji. — Blagajniške ure: Ob delavnikih od 8.—12.,
in od 3.—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8.—12 1/2, ure.

Telefon 2847
Brzjavlj: »Kmetijski dom«.
Račun pošt. hranilnice št. 14.257.
Podružnici v Kamniku in v Mariboru.

KMETOVALEC

Štev. 22. in 23.

V Ljubljani, 30. novembra 1933.

Leto 50.

Našim članom.

Še en mesec nas loči od novega leta. Ta mesec je važen za one, ki so bili koncem l. 1932. člani Kmetijske družbe, ker jim je omogočen v zmislu § 6. naših pravil pristop brez vpisnine, ki znaša 30 Din in brez pristanka glavnega odbora.

Da postanejo zopet pravi člani Kmetijske družbe, jim ni treba storiti drugega, kakor podpisati pravilno sestavljeno pristopnico in plačati enkrat za vselej 10 Din.

S pristopnico se zavežejo, da jamčijo poleg vplačanega deleža 10 Din še z enakim zneskom.

To je pač tako malenkosten znesek, ki ni v nobeni primeri z ugodnostmi, katere nudi Kmetijska družba svojim članom, tako da pač tudi najrevnejši kmet lahko postane njen član.

To je bil glavni vzrok, da se je delež tako nizko odmeril, ker je pri današnjih razmerah edino mogoče z močno zadrugo, t. j. Kmetijsko družbo, pomagati kmetovalcem.

Dosedaj so morali plačevati člani Kmetijske družbe letno 35 Din, dobivali pa so za to „Kmetovalca“.

Kmetovalec je ostal tudi še nadalje glasilo Kmetijske družbe in ga zamore vsak naročiti za letnih 25 Din. V sedanjih težkih razmerah vsak kmetovalec morda ne bo naročil lista, vendar se pa lahko združijo sosede, da ga skupno naroče, dokler se ne povrnejo boljši časi. Napreden kmetovalec pa ne sme ostati brez svojega stanovskega glasila.

Znano nam je, da marsikaterega dobrega gospodarja moti to, da je Kmetijska družba postala zadruha. Glavni vzrok temu pa so bile gospodarske težkoče kmeta.

Ko se je začela pojavljati gospodarska kriza, kmet še za slepo ceno ni mogel vnovčiti svojih pridelkov, zato so se vedno pogostejše izrazile želje, da naj Kmetijska družba, kot najmočnejša za vso Dravsko banovino obsegajoča kmetijska organizacija slovenskega kmeta, prevzame vnovčevanje kmetijskih pridelkov, kot najvažnejšo in najbolj potrebno nalogo našega kmetijskega gospodarstva.

Za tako delovanje je pa društvo manj sposobno, posebno ker nudi naša zakonodaja zadrugam mnogo več ugodnosti.

Kmetijska družba se je vsled tega preustrojila s 1. l. 1933. v zadrugo, s tem se pa nikakor ni odrekla svojemu dosedanjemu delovanju, kar pričajo nova pravila in dejstva, da tudi kot zadruha zastopa obče kmetske koristi, in da jo upoštevajo državne oblasti pri svojih ukrepih. V tem stremljenju izdaja „Kmetovalca“ s tako nizko naročnino in žrtvuje iz svojih drugih dohodkov letno 90.000 Din, da pokrije primanjkljaj za tiskovne stroške ter vzdržuje strokovni oddelek, ki je članom na razpolago v vseh gospodarskih vprašanjih.

Blagovni oddelek se je tekom tega leta poprijel vnovčevanja kmetijskih pridelkov. V prvi vrsti je pričel z izvozom živine, s prodajo krompirja in fižola ter z vnovčevanjem sadja itd. Pri tem delovanju ni bil merodajen lasten dobiček, temveč namen dvigniti cene kmetijskim pridelkom, kar se je posrečilo povsod, kjer je nastopila Kmetijska družba kot nakupovalka.

Vsak začetek je težak. Kmetijska družba se je morala v tem letu boriti z začetnimi neprilikami, ki so v zvezi z gospodarsko krizo, ki objema ves svet in seveda tudi našo ožjo domovino. Vsled tega ni mogla pričeti z uspešnim delom povsod tam, kjer bi bilo potrebno. Gospodarsko in trgovsko delo se mora vršiti s preudarkom in postopoma, da se potem dosežejo uspehi. Čim več članov bo pa družba štela v prihodnjem letu, tem več bo uspehov, ker bo ona nakupovala le od svojih članov. Za te ima v prvi vrsti skrbeti. Le-ti bodo deležni ugodnosti in koristi močne in največje slovenske kmetijske zadruge, t. j. Kmetijske družbe v Ljubljani.

Ako se ozremo po drugih državah, moramo ugotoviti, da se povsod zadružništvo, zlasti na kmetih, silno razvija. Tako se je tudi n. pr. na Francoskem v zadnjem času močno razvilo zadružništvo v obrambo proti gospodarski stiski, ki tako močno prizadene ravno kmeta; uspehi so pomembni v vseh ozirih. Sličen pokret je zaznamovati v Italiji, Nemčiji, na Madžarskem, Češkoslovaškem itd. S preustrojem Kmetijske družbe v zadrugno podjetje, smo storili samo važen korak naprej h gospodarski samosvojitvi slovenskega kmeta.

Brez dela ni uspeha. Zato pozivamo vse naše stare člane in ostale napredkaželjne kmetovalce, ki jim leži uspešno zadrugno gospodarjenje pri srcu, da pridno in brez oklevanja pristopijo h Kmetijski družbi kot njeni člani in se jo zvesto oklenejo. V združitvi je moč in rešitev našega kmeta.

Oton Detela, l. r.

predsednik Kmetijske družbe v Ljubljani,

r. z. z o. z.

Začeti je lahko, vzdržati je težko.

Važni gospodarski ukrepi naše vlade.

Fr. K.

Te dni je stopilo v veljavo več zakonskih odredb, ki so za naše gospodarstvo največjega pomena. Nas zanima seveda predvsem ono, ki zadeva našega kmeta, odnosno je za gospodarstvo važno.

Za kmetški stan je pomembna ureditev kmetških dolgov. Ta uredba, ki je stopila 23. novembra t. l. v veljavo, določa način, kako bodo morali zadolženi kmetje odplačevati dolgove. Glavna določila so: **dolgovi nad 1200 Din** se morajo vrniti natančno po določenih obrokih v **12. letih**; izjema je samo, ako se nista dolžnik in upnik drugače pogodila, kar pa ne sme biti v škodo prvemu; v nasprotnem primeru se mora kmet-dolžnik ravnati po teh zakonitih določilih.

Dolgovi se delijo v dve vrsti: ako je kmet dolžan **denarnim zavodom** (posojilnice, hranilnice, banke), ali pa **zasebnikom**.

Denarnim zavodom bo moral plačati dolžnik-kmet I. obrok do 15. novembra 1934., in sicer 6% od dolžne vsote, 15. novembra 1935. 6.75%, 15. novembra 1936. 7.65%, I. 1937. 8.94%, I. 1938. 10.76%, I. 1939. 12.68%, tako da bo zadnji obrok znašal že 18.78% in bo dolg popolnoma poravnal v 12. letih.

Zasebnikom - upnikom bo moral kmet vračati dolg tudi v 12. obrokih, in sicer: I. obrok 6%, II. obrok 6.60%, III. 7.28%, IV. 8.06%, V. 8.84%, VI. 9.75% itd., tako da bo XII. obrok znašal 17.55%. V obroke je seveda vračunati tudi obresti, ki jih mora dolžnik plačati.

Kmet-dolžnik bo plačeval denarnim zavodom 6.02%, zasebnikom pa 3.54%.

Te določbe so zelo stroge in se jih bo moral kmet-dolžnik točno držati. **Kdor bo zaostal s povračilom treh zapadlih obrokov, bo upnik lahko prišel do svojega plačila potem dražbe dolžnikovega posestva.**

Dolgovi izpod 1200 Din se bodo odplačevali v treh enakih obrokih s 7% obrestovanjem.

Od zaščite so izvzeti dolгови, ki se tičejo javnih dajatev, pristojbin ter dolgov do 500 Din, dalje dolгови, ki jih je napravil kmet pri nakupu živeža, oblek in obuvala pred 20. oktobrom 1931., kakor tudi dolгови, napravljeni po 20. aprilu 1932. za plačilo kazni, poljske škode, plačila poslom, obrtnikom, terjatve za vzdrževanje itd.

Ureditev kmetških dolgov je velika olajšava, ker so znižane obresti in se bo dolg odplačeval v obrokih, kar gre deloma v breme upnikov-zasebnikov in denarnih zavodov. Ako bo upnik prišel v denarne stiske, bo lahko dobil na to kreditirano vsoto posojilo 50%, če mu dolžnik ne bo pravočasno vračal določenih obrokov.

Važna je tudi uredba o **javnih delih**, ki jih hoče vlada izvrševati, da bo omejila brezposelnost. Napravila se bodo sledeča dela: vodnjaki, vodovodi, regulacija rek in potokov, uravnavanje hudournikov, izboljševanje zemljišč, pogozdovanje itd. Vsa dela se bodo vodila pod nadzorstvom okrajnih odborov, ki jih mora preje odobriti banovinski odbor z banom na čelu. Denarna sredstva se bodo dobila: pri drž. hipotekarni banki se bo osnoval poseben drž. fond za javna dela iz dohodkov carine na mešanico bencina in špirta, iz trošarine na cement, fi-

nančni minister bo dajal 30.000.000 Din, stekale se bodo v ta fond vse terjatve, razni prispevki bivšega ministrstva za prehrano in ministrstva za soc. politiko itd. Za banovinski fond se bodo dobila sredstva s posojili. Banovina bo lahko sklenila tudi v ta namen pobirati trošarino na vino in žganje v drugačni obliki, kakor dosedaj.

Finančni minister je predložil Narodni skupščini več predlogov za pobiranje nove trošarine. Predlagana je trošarina še za razne druge predmete, ki pa bodo prišli pred razpravo pred narodno skupščino. Naši poslanci imajo pripravljene izpreminjevalne predloge, s katerimi bodo skušali vsaj omiliti nove dajatve, v kolikor jih ne bodo tudi popolnoma preprečili.

Stotisoči obiskovalec potujoče kmetijske razstave in šole.

S. V.

Čitatelji se gotovo dobro spominjajo, da je kr. banska uprava razpisala za stotisočega obiskovalca imenovane razstave darilo v obliki železnega obračalnega pluga. Dolgo časa se je vozil ta plug po Dravski banovini, tisoči in tisoči so korakali mimo njega, ga ogledovali in ugibali, komu se bo nasmehnila sreča. Do stotisoč se dolgo šteje, toda šteli smo natančno. Vsak obiskovalec je dobil vstopnico, ne oziraje se na to, ali je plačal vstopnino ali ne. In tako smo potovali od kraja do kraja in jo urezali 44. dan od Maribora po lepi Dravski dolini proti

Slika 38.

Dravogradu. Prva postaja Ruše. Štiriinštirideseti dan. V Mariboru smo bili dosegli 97.238 obiskovalcev. Bilo bi žalostno, če bi bil plug ostal meščanu. Iz zelenih dolinic, iz temnih gozdov so prihajale pohorske korenine. Ruše so se lepo odrezale, toda manjkalo je še okoli 1000 ljudi. Vuhred—Marenberg — plug ti je namenjen, če dosežeš 1098 obiskovalcev. Niso tega slutili; okoli pete ure popoldne so pa opazili neke posebne priprave pri vhodu. Vsa komisija se je zbrala tamkaj, blagajnik se je izmenjal. Ob 17.10 uri je pristopil k blagajni kmetovalec g. Ivan Mravljak iz Vuhreda. Ko je sprejel vstopnico in jo hotel vtakniti v žep, so pa pristopili člani komisije in mu prav iskreno čestitali k sreči. Plug je bil njegov. Presenečen ni našel hitro besede. Ko je

pa sestavi plug in se postavi pred aparat (glej kako se zadovoljno smeje!), je na lepe besede in čestitke odgovoril še lepše in plemenitejše: „Plug prepušчам kmetijski podružnici v Vuhredu, katere tajnik sem. Vsi člani naj ga uživajo.“ Besede, vredne pohvale in posnemanja. To se je zgodilo v Vuhredu 15. julija, 45. dan razstave.

Klub prijateljev vaše kulture.

V „Učiteljskem tovarišu“ čitamo dolgo razpravo o ustanovitvi „Kluba prijateljev vaše kulture“ pri sekciji JUU v Ljubljani. S tem se hoče vsem učiteljem in učiteljicam, kakortudi drugim prijateljem in delavcem na gospodarskem polju, dati priliko za skupno sodelovanje v prid in povzdigo naše vasi. Vabijo se k sodelovanju vsi, ki imajo resen namen in voljo delati, bodisi kot delavci, bodisi kot odborniki, za izboljšanje kmetijskih razmer na deželi. Vodstvo se je resno oprijelo dela in predvsem se hoče na kmetijsko-nadaljevalnih šolah uvesti organizirano delo za povzdigo gospodarstva in prosveto kmetijskega naroda.

Vse ostalo kulturno delo mora biti v tesni zvezi z gospodarskim delom kraja, kjer se udeležujejo razni izobraženci, predvsem učne moči na deželi poleg svojega pravega zanimanja.

Ustanovil se je pripravljalni odbor z namenom organizacije na znanstveni podlagi študija naše vasi, podeželja v obče, ter problemov, ki so v najtesnejši zvezi z okolico učitelja. Ta odbor bo skušal organizirati v obliki klubov prijateljev vaše kulture med učitelstvom povsod, kjer se bo našlo dovolj resnih in vztrajnih učiteljev in učiteljic.

Vse delo izobraženstva naj se vrši v bodoče na kmetih v nasprotju z dosedanjim individualističnim postopkom, kolikor mogoče vzajemno in z vsemi občani, kjer naj vodi združna misel prvo gonilno silo. Cilj te akcije je gospodarski in kulturni dvig ljudstva, temeljno sredstvo načina pa vaško občestvo.

Za ozdravljenje našega gospodarstva je potrebno resno in skupno delo vseh. Cepljenje sil v raznih društvih, ki delajo ločeno, ovira socialno vzgojo in onemogoča koncentrirano delo, ki edino more dati celoten pregled nad vsemi potrebami vasi.

Kmetijska družba, kot najstarejša in največja kmetijska organizacija slovenskega kmeta, toplo pozdravlja to započeto delo z edino željo, da bo zares vodeno za prospeh našega gospodarstva. Skušala bo osobito pri gospodarskih delih z vsemi močmi podpreti to velevažno akcijo. Poborci za prospeh vaškega življenja, bodite pozdravljeni!

Opozorilo davkoplačevalcem, ki plačujejo zgradarino.

Predsedstvo Kmetijske družbe je v zmislu sklepa glavnega odbora predložilo Dravski finančni direkciji v Ljubljani opozorilo zaradi postopanja davčnih uprav glede odmere zgradarine, po katerem so v prvi vrsti prizadeti mali kmetijski posestniki, ki nimajo toliko posestva, da bi se ž njim preživljali, marveč morajo iskati še kak drug postranski zaslužek, ali pa so kot mali posestniki tudi stari vpokojenci z minimalno pokojnino. Zahtevalo se je, da se ti nedostatki popolnoma odpravijo, oziroma, ako to na besedilo zakona ne

bi bilo mogoče, da se posledice toliko omilijo, da se v takih primerih za taka stanovanja predpiše najnižja davčna osnova, s čemur bi bila zgradarina manj občutna. Posebno se je prosilo, da se mali posestniki ne ogrožajo v svojem obstanku s sedanjo prakso pri odmeri zgradarine. Na to svojo vlogo je sprejelo predsedstvo odgovor Dravske finančne direkcije, kakor sledi: „Na Vašo vlogo z dne 15. XI. 1933., št. 845 D/4, se Vam pojasni, da se Vaši prošnji v glavnem ne bo moglo ugoditi, ker gre preko okvira zakona. Posestnik-kmetovalec, tudi mali kmetovalec, ki ima dohodke iz odnosa javne ali privatne službe, torej tudi vpokojenec, se v zmislu čl. 32., t. 15. zakona o neposrednih davkih, ne more oprostiti zgradarine, ne glede na to, kolikšni so njegovi prejemki iz službenega razmerja. Ravno tako izključuje oprostitvev po tem čl. tudi dejstvo, da se posestnik bavi z obrtjo ali trgovino ali kakim drugim, trajno se vrščim pridobitnim poslovanjem, pač pa se mu ta pravica ne ukrati, ako tak posel vrši samo začasno, od časa do časa, in ne vsako leto (n. pr. vsako zimo); poljedelski delavci, čeprav so v tem svojstvu v službenem odnosu, so istotako oproščeni zgradarine. Višina zgradarine je v večini zgornjih primerov v zmislu § 6. davčne novele iz l. 1930., fiksno določena in se ravna po številu sob in po kraju, kjer se zgradba nahaja; to velja za male obrtnike, ki so obenem poljedelci in za one poljedelce, ki se v glavnem bavijo s kmetovanjem, pa imajo še kak drugi vir dohodkov (n. pr. pokojnino). Ako so pa obenem poljedelci in trgovci ali gostilničarji, je pa najemniško vrednost ugotoviti po čl. 34. zakona o nep. davkih. Pr. pomniti je, da se v tem pogledu davčne uprave povečini drže zakonitih določb. Ako bi bil kak kmetovalec vendarle po krivici pritegnjen k zgradarini, mu je vložiti navadno prošnjo, nevezano na kak rok, kolekovan s 5 Din, na pristojno davčno upravo, in če so dani pogoji čl. 32., se bo zgradarina odpisala.“ Iz tega odgovora sledi, da so začasni poljedelci-delavci popolnoma oproščeni zgradarine, medtem ko na žalost pri vpokojencih to zaradi jasnih odredb zakona ni mogoče doseči. Priporočamo torej prizadetim, kateri bi se zamogli po tem pojasnilu oprostiti zgradarine, da vložijo s 5 Din kolekovo prošnjo na pristojno davčno upravo, ter prosijo, da se jim zgradarina pod pogoji čl. 32. zakona o neposrednih davkih odpiše.

Poljedelstvo in travništvo.

Kako je s pridelovanjem lanu v naši banovini.

V. S.

Lanarstvo je še pred 50 leti v vseh krajih Dravske banovine cvetelo. Razpadle fernaže (sušilnice za lan) so nam edine žive pričče časov, ko se je naš kmetovalec sam oblačil, ko je sam prideloval olje za leščerbo in kolomaz, lanene tropine za živino. Le redkokje se kadijo v jeseni še sušilnice, redkokje še predejo pridne predice tenke nitke, redkokje še najdeš tkalca ob statvi; nekdanj tako živahna lanena obrt je proč, proč so romantični zimski večeri na preji.

Lanarstvo nazaduje stalno. Še l. 1932. smo sejali 1110 ha lanu in pridelali 4010 q lanenega semena in 5479 q prediva. Leto pozneje smo zasejali le 990 ha. Največ ga sejejo v novomeškem, nato po vrsti v litjskem, krškem, šmarskem, v ljubljanskem srezu itd. Pri vsem tem nazadovanju kulture lanu pa smo uvozili l. 1932. samo preko ljublj. kmet. kontrolne in poskusne postaje 522 vagonov lanenega semena.

Ubogemu manjka mnogo, bahaču pa vse.

Naša oljna industrija uporablja 85% tujega in le 15% domačega lanenega semena. Čeprav dobijo naši kmetovalci za 1 kg lanenega semena najmanj 1 dinar več, kakor argentinski kmetovalci in čeprav je ta relacija že skoraj 10 let precej stalna, vendar se naši kmetovalci ne morejo več ogreti za lan. Domače oljarne lahko porabijo pridelek od najmanj 5—8.000 ha. Nadprodukcije se torej ni treba bati.

Čeprav se trudijo oblastva in tudi zasebniki, zlasti oljarne, da bi poživele kulturo lanu, je vendar ves trud brez pravega uspeha, tako da se moramo vprašati, kje tiči temu vzrok.

Naš kmet si je uredil svojo kmetijo tako, da prideluje na polju v prvi vrsti po možnosti vse, kar potrebuje za dom, zase in svojo živino. Dravska banovina je poljedelsko pasivna, to se pravi, da moramo živež še uvažati k nam. Malokaj lahko naš kmet proda s polja.

Le kmetovalci v bližini mest so toliko srečni, da izkupijo tudi nekaj za poljske pridelke. V glavnem lahko izvažamo iz banovine le krompir, fižol in hmelj in še to le v ugodnih letih. Vsakdo mora priznati, da ima v teh okoliščinah kmetovalec prav, da skrbi najprej za svojo prehrano. Mali kmet, ki edini ne računa svojega dela po vseh načelih „modernega“ knjigovodstva, nima dovolj zemlje za lan, večji posestnik, ki dela s tujimi ljudmi, pa vidi, da se mu lan ne izplača. V naši banovini se prav vsled tega ne more razviti nobena industrijska rastlina v večjem obsegu; edino izjemo tvori vedno tvegano hmeljarstvo, kjer pa cene vsaj od časa do časa zadovoljujejo in deloma plačajo riziko in izgubo več zaporednih let.

Lan zahteva mnogo ročnega dela, zlasti v našem podnebju, kjer imamo obilo vlage in majhne njive, zato pa tudi veliko plevela. Naš kmetovalec pa krči delovne sile na minimum in se izogiblje rizika.

Lan zavzema zemljišče vse leto in zato bi morala biti njegova prodaja in cena zanesljiva in uspeh zjamčen. Težko pa je svetovati našemu kmetovalcu, opustiti pridelovanje žita na ljubo lanu, za katerega še ne ve, kako ga bo prodal, z druge strani mu pa zopet nihče ne more zjamčiti tolikšne cene, da bo kultura lanu prav gotovo rentabilna.

Kultura lanu se pri teh razmerah v resnici kmetu ne izplača. Prepričan sem, da bi se ga kmetovalci prav radi poprijeli, če bi bila dana rentabilnost lanarstva. Rentabilnost bi bilo mogoče le tedaj doseči, če bi kmet primerno vnovčil seme in predivo; če bi vzgajal laneno seme visoke kakovosti, da bi ga prodajal za posevno seme v druge banovine in če bi pri tem lanišče pravilno predeloval, da bi tudi za predivo dobival več kakor dobiva sedaj za slabo oskrbovano lanišče. Cene predivu so se zadnja leta izboljšale, možnost izvoza je dana.

Oni rod, ki je znal oskrbovati lan, ki ga je znal predelovati od lanišča do platna, izumira. Toda to ni vzrok nazadovanju lanarstva, kvečjemu je le ovira pri njegovem novem razmahu, ki je pa ne bi bilo težko odstraniti. Kmetijsko-gospodinske šole in kmetijsko-gospodinski tečaji delajo v tem pogledu zelo pozitivno, ko učijo učenke presti in celo tkati.

V kratkih besedah bi torej posneli: Lanarstvo nazaduje v naši banovini iz popolnoma razumljivih razlogov. Naš kmetovalec z razmeroma visokim živlenskimi standardom ne more konkurirati v produkciji lanu s primitivnejšimi ali z ekstenzivnejšimi kmetovalci v Argentini, na Poljskem ali celo v drugih banovinah naše države, kajti manjka mu tudi glavni temelj kmetijske produkcije — **zemlje in zopet zemlje.**

V najboljšem primeru bi Dravska banovina mogla kriti le eno **devetino potrebe naših oljarn. Moral bi se pa naš kmetovalec posvetiti v večji meri produkciji dobrega, kakovostnega posevnega semena za druge banovine.**

Dober semenski krompir.

Jos. Šustič.

Marsikje se opaža, da se krompir izrodeva (degenerira). Izrodevanje se pojavlja z različnimi znaki, n. pr. manjša odpornost zoper bolezni in gnitje, veliko manjši pridelki, izprememba prave oblike gomoljev, itd. Ker je krompir zelo važen tržni sadež in igra na kmetiji tudi drugače posebno vlogo, je treba izrodevanje čim preje zaječiti, ker bi se drugače škoda od leta do leta bolj kopičila.

Eden izmed glavnih pripomočkov zoper izrodevanje krompirja, je pogosto zamenjavanje semena. Semenski krompir je treba menjati vsaj vsaka tri leta, ali še bolje že vsaki dve leti. V ta namen pa ni lahko dobiti res dobro seme z ozirom na poglavitne lastnosti, ki jih zahtevamo pri krompirju. Zato je sreski kmetijski odbor v Kranju po strokovnjakih pregledal letos meseca avgusta krompirjeva polja v najbolj cenjenih krompirjevskih okoliših, tako n. pr. v Podbrezjah, Naklem, na Brnikih, v Besnici, Oselici itd. Vse nasade se je na licu mesta pregledalo in zabeležilo tiste parcele, na katerih sta bila oneidovec in rožnik popolnoma zdrava in sta po rasti najbolj kazala. Sreski kmetijski odbor je obvestil o tem pristojna županstva, da z razglasi obvestijo kmetovalce, da bodo vedeli, kje je dobiti res dober domač krompir za saditev l. 1934. Tozadevni izkazi se nahajajo pri sreskem kmetijskem referentu v Kranju, kakor tudi pri sreskem kmetijskem odboru v Stražišču pri Kranju, št. 53 (župan g. Anton Križnar). Zanimanci, ki želijo izvedeti naslove posestnikov, pri katerih je bil krompir za seme odobren, se lahko obrnejo pisмено ali ustno na omenjene naslove.

Poskusno gnojenje z nitrofoskalom.

Od tvornice za dušik v Rušah je sprejela tudi banovinska kmet. nadalj. šola v Šmarjeti pri Ptuj nitrofoskal v poskusne namene.

Gnojili so suhim in mokrotnim travnikom ter krompirju.

a) Na suhem travniku je bil učinek sledeči:

Takoj po prvih toplih dneh je trava lepo ozelelenela ter se vidno ločila od negnojene parcele. Trava je bila mnogo bolj gosta od negnojene in tudi večja. Učinek je bil zelo dober ter se je na suhih legah povečal pridelek za 25 do 30%. Kakšen je bil učinek ob suši, se ne ve. Gnojenje se na vsak način

Stori dobro in ne zahtevaj hvaležnosti za to.

izplača, in sicer ne zaradi povečanja pridelka, temveč zaradi izboljšanja trav. Na travniku so pognale v obilni meri razne žitarice, stoklasi, lisičji in mačji rep, katerih prej ni bilo opaziti. Izpodrinile so žiljak, kiselico, divje korenje, kadunjo itd.

b) Na mokrotnem travniku ni bilo opaziti pri senu prevelike razlike, a je bila zato tem večja pri otavi in otaviču. Hmeljna lucerna je porumenela gnojeno parcelo in zadušila šar, preslice, vodenik itd., dočim je bila na negnojeno parceli le tu in tam katera in je šar kraljeval. Uspeh in dohodek se je povečal pri drugi in tretji košnji od 38—50%. Za mokrotne lege je nitrofoskal zelo priporočljivo gnojilo, ker ima vse štiri potrebne snovi, in učinek je boljši kakor na suhi legi. Vkljub slabim cenam senu, se tudi v današnjih časih to gnojilo izplača.

c) Krompirju v prodnati zemlji se je istotako gnojilo z nitrofoskalom in se je pridelek povečal ter z ozirom na lansko sušo in slabo kalivo seme dalo večji donos v debelosti gomoljev in je bilo na 500 m² pridelka približno 500 kg. Upoštevati se mora tudi ogrce in spomladansko kratko trajajočo sušo, peronospero itd. Vendar se izplača gnojiti tudi okopavinam.

Razno.

Urejevanje umetnih travnikov bo kr. banska uprava pospeševala tudi spomladi l. 1934, z dodeljevanjem semena travniških semenskih mešanic po polovični ceni. Poleg semena bo dovoljevala tudi nitrofoskal po polovični ceni, ki se bo uporabil pred setvijo semenske mešanice, in sicer na ha 500 kg. Semenske mešanice bodo pripravljene v Ljubljani. Vse podrobne informacije da pristojni sreski kmet. referent. Vsak srez bo dobil tudi po eno travniško brano po polovični ceni.

Sadjarstvo in vrtnarstvo.

Nekaj o nerodovitnosti sadnega drevja.

A. Sotler.

Sadno drevje nam v splošnem ne rodi redno, nego dobro sadno letino imamo komaj vsako drugo leto. Nam je to že nekaj vsakdanjega ter nas že bolj zadene, če v letu, ki bi po redu imelo biti rodno, ostane drevje iz kakega vzroka nerodovito. V nerodkih primerih pa imamo med drevjem tudi poedina drevesa, katera nam proti pričakovanju rode malo, ali ostajajo stalno nerodovita. Zanimalo nas bo, ogledati si nekatere glavne vzroke nerodovitnosti sadnega drevja in kako temu odpomoči.

Najvažnejša činitelja za vzgojo rodovitnega sadnega drevesa sta **cepič in podlaga**. S cepiči, vzetimi od nerodovitnega sadnega drevesa, si vzgajamo načeloma nerodovito sadno drevje, saj tudi tu velja pravilo, da so vse lastnosti drevesa dedne, torej tudi nerodovitnost. Taka nerodovita drevesa je najbolje precepiti s primerno rodovito sorto. Cepiče pa režimo le od starejših, rodovitnih dreves, ali si jih dobavimo — kakor ves sadni material sploh — le od zanesljivih sadjarjev, odnosno drevsenc. Neprimerna podlaga je čestokrat, posebno pri pritlikavcih, vzrok nerodovitnosti. Za pritlične oblike sadnega drevja jemljemo predvsem šibko rastoče podlage (dusenec, kutina, rašeljika i. dr.), katere

so anatomske neke drugače ustvarjene in se na njih žlahtni del nikdar tako gladko ne spoji, kot na divjaku. Obtok drevesnega soka med koreninami in listjem je na ta način oviran in zaostaja tako mnogo več organske hrane v žlahtnem delu drevesa, kar ima za posledico večjo rodovitnost. Pri pritlikavcu, vzgojenem na divjaku, je pa kroženje hrane prosto: drevo sicer bujno raste, a le malo ali nič ne rodi. Da pripravimo taka drevesa k rodovitnosti, je priporočljivo, da izsekamo del korenin ali naložimo drevesu posebne pločevinaste pasove, katere z močno žico privežemo trdno na deblo in jih pustimo tako dolgo, da bo začelo roditi.

Na rodovitnost sadnega drevja vpliva mnogo **lega in zemlja ter oskrbovanje drevja**. Ni vsako sadno plemo za vsako lego in zemljo, pa tudi vsaka sorta ne. V visokih, mrzlih legah ne uspevajo razne občutljive namizne sorte, katere sadimo le v zavetne, sončne lege. V bregovitih višjih legah bomo pa gojili in pocepili le odporne gospodarske in moštne sorte, katerih imamo na izbiro.

Razumljivo je, da drevo tudi ne more roditi dovoljno v pusti, kameniti, preplitvi ali premokri zemlji. Take zemlje moramo brezpogojno izboljšati, gnojiti jim izdatno, po potrebi izsušimo premokro zemljišče itd. Nikdar ne sadimo drevja pregloboko, kar se še posebno maščuje v težki, nepropustni zemlji. Močno rastoče nerodovito drevo ne obrezujemo premočno, s tem zla ne odpravimo, ampak navadno še povečamo. Najprej ugotovimo vzroke nerodovitnosti in jih skušamo odpraviti. Posebno pozornost posvečamo boju zoper škodljivce in bolezni sadnega drevja. Nekateri teh zamorejo nastopiti tako silovito, da nam rod enega, pa tudi več let popolnoma uničijo (kaparji, cvetoder, rožičavost, škrlup, monilija itd.). Zatirajmo jih vsi in z vsemi sredstvi.

Sadno drevo zamore biti nerodovito tudi vsled raznih **vremenskih vplivov in nezgod**. Ob trajno slabem vremenu za časa cvetja trpi mnogo oplodba, ker ne morejo delovati žuželke, ki prenašajo cvetni prah. Za časa suše ob cvetenju je potek oplodbe takisto neugoden, čemur skušajmo delno odpomoči z izdatnim namakanjem ali zalivanjem z gnojnico. Dobršen del pridelka nam vzamejo včasih tudi pozni spomladanski mrazovi. Proti njim se deloma ubranimo, da sadimo neobčutljive, pozno cvetoče sorte, drevesa pobelimo z apnenim beležem, da kesneje brstijo, v sadovnjakih ob nastopu mraza kurimo, da razvijemo s tem čim več dima itd. Tudi toča dostikrat neusmiljeno sklesti naše sadonosnike in trpi vsled tega rodovitnost še nadaljnja 2—3 leta. Da ublažimo posledice, škropimo takoj po toči z raztopino galice in apna, po potrebi drevje pomladimo in mu izdatno pognojimo, da si zamore čim prej odpomoči.

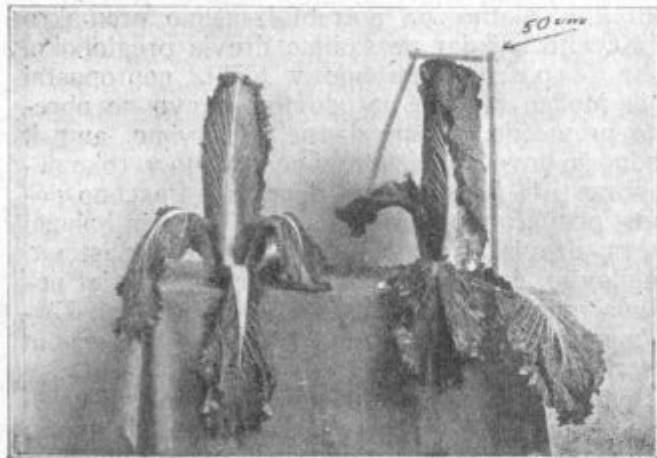
Končno naj omenim, da je sadno drevje večinoma **bolj rodovito v mešanih, nego v čistih nasadih**. Dokazano je namreč, da je večina naših jabolčnih in hruškovih sort rodovita le tedaj, če je uplojena s cvetnim prahom kake druge sorte istega plemena. Izjemno rode nekatere sorte tudi, če cvet sploh ni bil sprašen (n. pr. šarlamovski, čelini, avranška, kleržo i. dr.).

Nova zelenjadna rastlina.

F. Vardjan.

Na deželi si novejšje povrtnine le s težavo utirajo pot v kmetske vrtove. Maloznani so še trnecel, pastinak, črni in zlati koren, trebelje, beluš, angleški in rebrati ohrovt, popčar, jajčevci i. t. d.; niti paradižnik in karfijola, ki sta že dolgo znana, nista mogla prodreti do sleherne vasi. Poleg naštetih zelenjavnih rastlin je še cela vrsta, ki jih le redkokdo pozna. Naše semenske tvrdke nam nudijo ravnokar seme nove kapusnice, **pekinški kapus**, ki ima zaradi svojih posebnih vrtilin mnogo izgleda, da se pri nas udomači.

Pekinški kapus je izven Kitajske zlasti razširjen v Severni Ameriki. V Evropo so ga vpeljali Angleži, ki ga čislajo mnogo bolj kot navadni ohrovt. Po vojni se je naglo razširil po evropski celini in pred dvema leti se je pojavil tudi pri nas. Prepričani smo, da se bo ta kapusnica vsidrala po naših vrtovih, ker jo diči kopica dobrih lastnosti, zlasti dober okus, kratka razvojna doba, skromnost glede lege, zemlje in gnojenja, enostavna vzgoja in oskrba ter zanesljiv in dovoljen pridelek.

Slika 39.

Kakor je razvidno s slike, je pekinški kapus visoke, valjastostoržaste oblike ter zelo podoben močno razvitemu zvaljku solate-vezivke. Glave so okoli 50 cm visoke in tehtajo povprečno 2 kg. Listi pekinškega kapusa so v prvi mladosti zelo slični listom strniščne repe in celo okus je repju zelo podoben, dasi ne tako oster. Šele nekaj tednov po kalitvi izgubijo listi obliko repe, tedaj postanejo daljši in bolj nagubani ter se polagoma sklepajo v visoke srednjetrde glave. Zunanji, torej prvi listi, se zvaljku ne pridružijo, temveč ostanejo na tleh in obsenčujejo, kar je zelo ugodno, zemljo. Ker ta kapusnica nima kocena, je ni treba osipati, marveč le okopati. V notranjosti glave so listi bledorumenkastji ali beli, mehkokrčki in zato tudi primerni za solato. Okus je dober in svojstven ter spominja nekoliko na ohrovt. Belemu zelju ni v nobenem oziru podoben, zato je tudi naziv, kitajsko zelje, ki ga nahajamo v semenskih cenikih, pogrešen; latinsko se imenuje *brassica pekinensis*, torej slovensko **pekinški kapus**. Pod imenom **kitajski kapus** poznamo še neko drugo kapusnico (*brassica chinensis*), ki pa zaenkrat ni

razširjena pri nas. Obe vrsti se šestokrat tudi v tuji strokovni literaturi zamenjata.

Vzgoja pekinškega kapusa je preprosta. Seje-mo ga šele v času od konca julija do srede avgusta. Pri nas v Šentjurju se je setev z dne 10. avgusta najbolj obnesla. Setev po 15. avgustu je dala manj razvite glave. Seje se kar na stalno mesto, in sicer v vrste, ki naj bodo 50 cm narazen. Presajanja ta kapusnica ne prenaša; po presaditvi gre takoj v cvet; najbolje je zrnca (3—4) polagati na odmerjena mesta, seveda ne pregloboko. Po skalitvi preredčimo rastlinice, tako da pride ena od druge v vrsti na 30 cm narazen. Seme je podobno repnemu, le nekoliko je večje. V kolobarju sledi pekinški kapus zgodnjemu fižolu, grahu, krompirju i. t. d.; na polju sledi za žitaricami, kakor repa ali ajda. Na gredah ali njivah, ki so v stari moči, ne zahteva gnojenja, za žitaricami ga moramo nekoliko gnojiti s starejšim, že bolj preperelim gnojem. Hvaležen je tudi za dušičnata in kalijeva umetna gnojila. V suši ga nekoliko zalivamo, druge nege, razen okopanja ne zahteva.

Ker se pekinški kapus zelo naglo razvija, saj doraste že v dobrih dveh mesecih, nekatere glave celo v 6 tednih in ker da zadovoljive pridelke tudi v slabi zemlji in ker se da brez težave vzgajati in shraniti do spomladi, ni dvoma, da se ne bi uveljavil v našem vrtnarstvu in poljedelstvu.

Razno.

Zavarujmo občutljive rastline pred pozebo. Nihče ne ve, kdaj pravzaprav nastopi pravi čas, da zavarujemo vrtnne rastline pred pozebo. Vsled tega smo primorani, da pravčasno podvzamemo vse korake, ki so potrebni za varstvo rastlin pred pozebo. Razne so stvari, ki jih uporabljamo v te namene, t. j. razpadele gnoj, suho listje, smrečje, skrajšana slama, fižolovka itd., s katerimi zavarujemo občutljive rastline, kakor n. pr. trte, jagode, vrtnice, cvetlične grede. Tudi nekatere plezalke, kakor: glicine, clematis itd., moramo pokriti, odn. obvezati.

Vinarstvo in kletarstvo.

Razglas.

a) Članarina Vinarskega društva za leto 1934.

Vinarske podružnice vabimo, da poberejo v decembru članarino za l. 1934., ki znaša 10 Din do 3 oralov vinograda, za vsak nadaljnji oral pa za 5 Din več, tako da plača posestnik 5 oralov vinograda 20 Din.

Naročnina za skupno glasilo „Kmetovalec“ znaša 25 Din letno. Kdor od članov Vinarskega društva hoče dobivati „Kmetovalca“, plača torej poleg članarine za Vinarsko društvo še naročnino za „Kmetovalca“, to je 35 Din in po 5 Din za vsak oral vinograda nad tri orale.

Članarino in naročnino naj vinarske podružnice v celoti čim prej določijo Vinarskemu društvu za Dravsko banovino v Mariboru.

Neposredni člani Vinarskega društva, to so člani iz krajev, kjer ni vinarskih podružnic, nakažejo članarino in naročnino v navedeni višini naravnost Vinarskemu društvu v Mariboru (poštno-čkovni račun št. 10.786).

Značaj je omika in volja.

b) Članarina trsničarskega odseka za leto 1934.

Člani trsničarskega odseka plačajo poleg članarine za Vinarsko društvo še posebej odsekovo članarino, ki znaša 25 Din letno. Odsekovo imovino upravlja trsničarski odsek sam. Članarino za odsek je vpslati na naslov odsekovega tajnika in blagajnika: g. Franc Brumen, trsničar v Krapju pri Ljutomeru.

Vsak stan se danes organizira. Delavci, privatni in javni nameščenci, obrtniki, trgovci, industrijci, odvetniki, notarji, zdravniki in kemiki, vsi iščejo izhoda iz današnjih težkih gospodarskih razmer potom svojih organizacij. Zavedajo se, da posameznik ne pomeni nič, če pa nastopajo organizacije v obrambo njih interesov, dosežejo vedno vsaj nekaj koristnega za svoj stan, česar posameznik ne zmore. To velja tudi za vsakega vinogradnika. Skrajni čas je, da pristopi vsak vinogradnik potom pristojne Vinarske podružnice kot član v Vinarsko društvo za Dravsko banovino v Mariboru. Vinarsko društvo je za vinogradnika forum, kjer lahko iznese svoje težnje in želje, tičoč se vseh vinogradniških in kletarskih vprašanj v tehničnem pa tudi v narodno-gospodarskem in vsakem drugem pogledu.

Dravska banovina ima kak' 25.000 ha vinogradov. Na vsak ha odpade povprečno 1 vinogradnik. Če bi bili vsi vinogradniki organizirani v Vinarskem društvu, bi to društvo štel do 25.000 članov. V tem primeru bi imeli lahko z malenkostno članarino vzorno opremljen in urejen lastni strokovni list; uredili pa bi si s takim zavednim članstvom naše vinogradništvo in vinsko gospodarstvo po novodobnih zahtevah in predstavljali bi faktor, s katerim bi moral vsakdo računati. Borba vinogradnikov za njih pravo bo tem uspešnejša, čim več članstva bo štela njih organizacija.

V namen olajšave delovanja imamo vinarske podružnice. Odbori vinarskih podružnic naj skrbijo za to, da bo po možnosti vsak vinogradnik pristopil kot član v Vinarsko društvo ter plačal članarino.

Vinarsko društvo za Dravsko banovino v Mariboru.

O čistogojenih vinskih kvasnicah.

F. Vojsk.

Za vpeljavo kipeja grozdnih in sadnih sokov v splošnem zadoščajo glivice-kvasnice, ki se nahajajo na grozdju in sadju. V moštu povzročujejo samohotno (spontano) kipeje, ki pa ne poteče vedno gladko. Poleg pravih vinskih kvasnic so na grozdju, predvsem pa na sadju in jagodičevju, tudi tkzv. divje kvasnice (plevel med kvasnicami), ki povzročajo nepopolno in nečisto kipeje, dalje številne bakterije in plesnobne glive, ki lahko dajo povod za vsakovrstne bolezni in pokvare vina. Sicer z razsluzenjem, to je močnim zažveplanjem mošta preprečimo ali oviramo razvoj vseh teh škodljivih mikroorganizmov, vendar nam ta postopek še nikakor ne daje polnega nadomestila za čistogojne kvasnice. V nekaterih letih, s suho jesenjo, je tudi množina pravih v. kvasnic na grozdju tako majhna, da potem mošti le počasi in dolgotrajno kipijo. Dodatek čistih drož moštu je v takem primeru zelo važen. Istotako uporabljamo z uspehom čiste drože za prekipevanje vin in izsluzenih moštov. V vseh teh in še drugih primerih moramo moštom dovajati krepke prave kvasnice v zadostni meri in še preden so se raz-

množili in zavladali v moštu drugi škodljivi mikroorganizmi. Pri uporabi čistih drož imamo opravka le z najboljšimi plemeni kvasic, ki omogočajo gladko in hitro pokipenje. Predpogoj za dovoljen uspeh pri kipeju moštov s čistimi drožmi pa je, da vzamemo zadostno množino kvasnic in da jih damo moštu pravočasno, še preden so se slabe vrste kvasnic in drugi škodljivi organizmi razmnožili. Hitro začeto kipeje ima za posledico, da vinu škodljivi organizmi nimajo več možnosti za razvoj in da dodane čiste krepke kvasnice same obvladajo položaj na bojnem polju v moštu.

Med prirodnimi pravimi v. kvasnicami so številna plemena, ki se glede na različne lastnosti prav posebno razlikujejo. Odbira in odgoja posameznih plemen kvasnic s posebno koristnimi lastnostmi je svojčas pri pivovarstvu omogočila temeljito izboljšanje prevrenja. Tudi v našem kletarstvu danes ne moremo več biti brez čistih drož.

Gojenje čistih kvasnic se vrši takole: Iz droži posebno dobro in gladko povretega mošta se po posebnem postopku izločijo posamezne kvasnice in se jih posamič razmnoži. Potomce ene take kvasnice imenujejo rod kvasnic. Posamezni rodovi se temeljito preizkusijo na različne lastnosti pri kipeju, kakor na vrelni energijo, vrelni sposobnost, na penjenje, glede vsedline (depôt), kakšni so nastali buketi, koliko morejo tvoriti glicerina in glede tvorbe trosov. Od vseh rodov se označijo kot čistogojene v. kvasnice iste, ki se po posebno dobrih lastnostih v eni ali drugi smeri odlikujejo.

Nikakor ni potrebno, v vseh primerih uporabljati čistogojene v. kvasnice. Pri zdravem grozdju iz dobre vinske lege je dati prednost prirodnim kvasnicam, katerih prava domovina je vinogradniška zemlja, od koder so kvasnice dospele na grozdje in iz grozdja v mošt. Kvasnice, ki so mogoče že stoletja v tej vinogradniški legi doma, ohranijo mnogo bolj domači karakter vina, kakor čistogojene kvasnice, ki so kdo ve odkod in mošt sicer gladko povrejo, pa vendar domačemu značaju vina lahko toliko škodujejo, da ga malce izpremenijo. Nasprotno je uporaba čistih drož pri navadnih konsumnih vinih, posebno pa pri moštih iz jabolk in jagodičevja na vsak način umestna, odn. potrebna. Tukaj gre manj za ohranitev kakega posebnega karakterja kakor za dosego dobrega pokipenja sploh. Pri moštih iz sadja in jagodičevja je neugodna še okolnost, da se poleg prirodnih pravih kvasnic dobi mnogo slabših in nepravih kvasnic, ki morejo tvoriti le malo alkohola in da se tu nahaja tudi mnogo glivic plesni, berse in ocetnih bakterij, ki pravilen potek kipeja samo motijo. Pri teh moštih je torej žveplanje še sladkega soka in vpeljavo kipeja s pomočjo čistih drož prav posebno koristno. V zelo neugodnih primerih, torej pri gnilem, pokvarjenem grozdju in sadju, moramo mošte prav močno zažveplati in uporabljati tkzv. „sulfitne drože“.

„Sulfitne drože“ so plemena kvasnic, ki so se že pri odgoji v laboratoriju navadile na večje množine žveplovega dvokisa in ki torej tudi močnejše zažveplane mošte lahko prevrejo. Močno žveplane mošte moramo pred kipejem pretočiti in močno prezračiti, da odstranimo preobilico žveplovega dvokisa. Od vseh sredstev v kletarstvu je le žveplov

Kdor drugih rane leči, pozabi na svoje.

dvokis strup za živa bitja, v tem primeru za mikro-organizme v moštu. Je torej velik napredek, da se je posrečilo, mikroskopično majhno živo bitje, to je v. kvasnico na ta strup navaditi.

Tudi različnim temperaturam, višjim in nižjim, se dajo v. kvasnice privaditi. V laboratorijih gojijo že tkzv. „mrzlice kvasnice“, ki naj prevrejo mošte tudi v mrzlih kletah ali če se je trgateg v. vršila v mrzlem vremenu. Za naš severni pas vinogradništva in za napravo dobrega sadnega mošta utegnejo imeti „mrzle kvasnice“ še velik pomen.

Kakor so čiste drože koristne v kletarstvu, vendar ne smemo od njih pričakovati čudežev. Čiste drože se morajo dodati moštu o pravem času in v zadostni množini. Za lahka konsumna vina damo najmanj 0.3 litra kvasnega mošta iz čistih drož na 100 l mošta, pri na sladkorju bogatih kakovostnih vinih in pri moštih iz ne povsem zdravega grozdja 0.5 l, pri sadnih moštih 1 l in pri moštih iz jagodičevja 2 l kvasnega mošta iz čistih drož. Tudi pri razsluzenih, močno zažveplanih moštih, damo več kvasnega mošta iz čistih drož kot sicer in ravnotako tudi pri prevrenju starih vin, ker tukaj ovira v. kvasnice v njih delu že navzoči alkohol v vinu.

Glede vpliva čistih drož na nastali produkt pri vrenju, ne smemo preveč pričakovati. Čiste drože sicer omogočajo, ako jih pravilno uporabljamo, gladko, čisto kipenje. Ni pa mogoče, s pomočjo čistih drož iz vina slabše lege, napraviti prvovrstno kakovostno vino na način, da bi moštu iz slabše lege dodali kvasnic iz najboljše lege, n. pr. iz Jeruzalema (pri Ljutomeru) ali iz Peker (pri Mariboru) itd. Znano je, da ustvarjajo posamezna plemena v. kvasnic različne njim svojstvene vrele bukete. Le-ti vrelni bukete so pa jako hlapljive narave in jih je deloma in malenkostno opaziti le v mladem vinu. Pri zorenju vina pa ti vrelni bukete izginejo in nimajo za dozorelo vino nobenega pomena več.

Društvene vesti.

Vinarska podružnica v Ormožu je imela svoj redni občni zbor 28. aprila t. l. v gostilni g. Veseliča v Ormožu. Navzočih je bilo 12 članov. Uvodoma se je spominjal načelnik g. Petovar med letom umrlih članov: Franca Kočevarja, industrialca in odbornika naše podružnice iz Središča ob Dravi ter Otmarja Diermajerja, veleposestnika iz Ormoža. Umrlima se bo ohranil trajen in časten spomin. — Načelnik je izčrpno razpravljaval o novem trošarinskem zakonu, ki je bil uveljavljen v preteklem letu ter je poudarjal njegove dobre posledice, kakor večji domači konsum vina ter znižanje cene istemu v gostilniških obratih. Baval se je nato z raznimi perečimi vprašanji, kakor o povišanju občinske trošarine, z zahtevo banovin za uvedbo banske trošarine, poročal je o težkočah glede izvoza vina, o nasprotnih novega trošarinskega zakona itd. — Tajnik je poročal o številčnem stanju članstva, ki je znašalo koncem leta 1932. še 84 članov. Članstvo se vidno krči, vzrok se pripisuje v glavnem splošni gospodarski krizi, deloma pa nezanimanju vinogradnikov za svojo strokovno organizacijo. — Blagajnik je poročal o imovinskem stanju podružnice. Dohodki so znašali med letom 1876.75 Din, k temu ostanek gotovine na dan 1. jan. 1932. 2396.70 Din, skupaj 4273.45 Din, tako da znaša imovina po odbitku lanskim stroškov v znesku 2112.50 Din še 2160.95 Din. — Volitve so se izvršile z vzklikom ter se je izvolil soglasno sedeči odbor: načelnik Petovar Lovro, Ivanjkovci, odborniki: Golenko An-

ton, Sv. Miklavž, Mlinarič Franjo in Kolarič Anton iz Središča ob Dravi, Veselič Ivan, Stammen Adolf, Rosina Adolf, Zadavec Peter, Poterz Rudolf in Pevec Anton iz Ormoža. — Delegatom za občni zbor Vinarskega društva v Novem mestu so bili izvoljeni 4 člani. Nato je razdelil g. načelnik umetniško izdelane diplome razstavljalcem vina na II. banovinski vinski razstavi v Ptuj. — Pri slučajnostih so še stavili zborovalci razna pereča vprašanja, na katera je zadovoljivo odgovarjal g. načelnik.

Vinarska podružnica na Bizeljskem je imela svoj VII. redni občni zbor 30. aprila 1933. V odbor podružnice so bili izvoljeni: predsednik Pečnik Fr., pos. in gost., Bizeljsko, podpredsednik Jelčič Fr., pos., Brezovica 26, tajnik in blagajnik Iljaž Jos., pos., G. Sušica 106; odborniki: Kunst Alojz, Škof Josip, Strmečki Rudolf, Iljaž Jos. in Cizelj Anton. Delegati za društveni občni zbor v Novem mestu so bili: Balon August, vinograd., Bizeljsko, Smerkolj Franjo, ekon., Bizeljsko in Iljaž Jos, tajnik v p., Bizeljsko. — Stanje blagajne 30. aprila 1933. 204.50 Din.

Razno.

Bodoče vinarstvo v Rusiji. Na konferenci za drugo gospodarsko petletko v Tiflisu je bil za vinarstvo izdelan nastopni načrt: Dosedanja površina vseh vinogradov — 210.000 ha — naj se tekom 5 let (1932.—1937.) zviša na 1.000.000 ha vinogradov. V tej vinski petletki se posveča poseba pozornost produkciji presnega namiznega grozdja in napravi brezalkoholnih proizvodov iz grozdja. Od celokupne površine 1.000.000 ha vinogradov v l. 1937. naj odpade 30% površine na namizno grozdje, 20% za sorte za rozine, 10% za grozdne sokove, 20% za koncentrirane proizvode in le 15% za napravo vina. Za napravo vina določene sorte se bodo sadile večinoma v pokrajinah: Kahetija, Anapa, Aserbejdžan in Armenija. Za izobrazbo 5000 potrebnih vinskih strokovnjakov, višje in srednje kvalifikacije, se bo poleg obstoječih strokovnih šol za vinarstvo ustanovilo še štiri nove visoke šole in 14 novih srednjih šol.

F. V.

Živinoreja in mlekarstvo.

Zimsko krmljenje perutnine.

Fr. Malasek.

Zimsko krmljenje naj obstoji: zjutraj iz mehke, na večer iz trde hrane. Mehka hrana se pripravi iz zmesi sempirja (seneni zdrob), kuhanega krompirja in pšeničnih otrobov, kar se popari in zgnete v testo, žgancem podobno. Če je mraz, naj bo hrana mlačna. Mlačna naj bo tudi pijača, za katero je treba tudi redno skrbeti. Mehka hrana se poklada v čista, plitva korita. Med dnevom naj imajo kokoši na razpolago obešeno peso in razno zeljnato ter ohrovtovo listje, kar jim nadomešča pašo. Za trdo hrano jim služi na večer razno zrnje, obstoječe iz zmesi koruze, pšenice, ajde, ječmena in ovsa itd. Dobro je, da oves in ječmen za ves teden skupaj tri dni namakamo, potem ocedimo in pustimo v posodi vzkaliti. Vzkaljena krma je izborna hrana za nesne kokoši. Če imamo dovolj kosti od mesa, jih spravljamo in zdrobimo. To nadomesti potrebne rudninske soli in maščobo.

Pri kurnici mora biti proti snegu zavarovano brskališče. V zaboj nasipajmo pepela, suhega peska in nekaj žveplovega prahu za prašno kopel, brez katere perutnina tudi pozimi ne more biti. Na kmetih poskrbimo za steze, da se lahko sprehodijo do pod kozolca ali pod lope. Skrbimo za nastilj v kurnici

Vsakdo je lahko ponosen na svojo pridnost.

in držimo prostore čiste in suhe. Kdor ima slabo krmo, naj poklada 1—2 g klajnega apna in 20 g ribje moke na glavo med mehko krmo.

Opomba uredništva. Večerno hrano, ki sestoji iz različnih vrst zrnja, po našem mnenju ne kaže mešati. Bolje je, da damo vsako vrsto zase. Za potrebno izpremembo pa skrbimo s tem, da dajemo vsak dan drugo, n. pr. en dan samo koruzo, drug dan samo oves itd. — Izkaljena krma (oves ali ječmen) je najbolje pokrmiti okrog poldneva kot nadomestilo za zeleno pašo. Zvečer pa dajamo suho zrnje, ker se počasneje prebava kakor vse drugo.

Navodila

za prispevanje k zidavi jam in stolpov za kisanje krme.

1.

Kr. banska uprava prispeva k stroškom za zidavo jam in stolpov za kisanje krme z zneskom 50 Din (petdeset) v gotovini k vsakemu kubičnemu metru prostornine sezidane jame ali stolpa za kisanje krme do največje prostornine 50 m³. Za večjo kubaturo kmetovalec ne more dobiti prispevka.

2.

Prispevka je lahko deležen vsak kmetovalec Dravske banovine:

1. ki je prijavil zidavo jam(e) ali stolpa pristojnemu sr. kmet. referentu najmanj pet mesecev pred zidavo ali po zidavi,

2. ki je zidal jamo ali stolp po načrtih, ki jih predpiše ali odobri kr. banska uprava, in pod nadzorstvom sreskega kmetijskega referenta,

3. ki je dobil od kr. banske uprave neposredno ali preko sr. načelstva pismeno zagotovilo, da mu je prispevek odobren.

3.

Prispevek se priznava tudi za jame in stolpe, ki so jih kmetovalci v dotičnem roku že sezidali po določilih čl. 2. teh navodil, ali ki jih nameravajo zidati tekom prihodnjih pet mesecev.

4.

Sr. kmet. ref. zbira prijavnice (gl. čl. 6) kmetovalcev za zidanje jam in stolpov, jih vpisuje v posebno kazalo, jih označi s tekočo številko in jih dostavlja skupno s pregledom (glej čl. 7.) kr. banski upravi dvakrat na leto, in sicer prvič do konca maja, drugič pa do konca decembra vsakega leta.

5.

Kr. banska uprava odobrava prispevek vsakemu kmetovalcu posebej ali pa skupno vsem predlaganim prijavljenim vselej preko sr. načelstva, in sicer po razpoložljivih proračunskih sredstvih. Pri tem upošteva najbolj kraje, v katerih je zidava jam in stolpov za kisanje krme najbolj umestna in potrebna (suhi kraji, kjer travniki slabo uspevajo, koruza pa v normalnih letih odlično rodi).

6.

Kmetovalec, ki želi prispevek, predloži preko svoje občine sr. načelstvu to-le prijavnico:

Obr. 1.

Prijavnica.

Sreskemu načelstvu

Podpisana uprava občine .....
prijavlja spodaj navedenega občana za prispevek k zidavi jam(e), stolpa za kisanje krme.

1. Priimek in ime prijavljenca: .....
2. Kraj in hišna številka: .....
3. Zadnja pošta: .....
4. Železniška postaja: .....
5. Koliko glav živine redi: goveje živine ..... glav,
svinj ..... glav
6. Razsežnosti jam(e) stolpa: koliko jam .....
premer in višina stolpa: .....
dolžina, širina in globina jam(e): .....
7. Jama(e) stolp ima(jo) skupno prostornino: ..... m³
8. Kdaj je jamo sezidal: .....
9. Kdaj jo namerava zidati: .....
V ....., dne ..... 193 .....

Prijavljenčev podpis:

Predsednik občine:

Pečat.

7.

Sr. načelstvo sestavi pregled prijavljenцев po tem-le obrazcu št. 2.

No.

Pregled prijavljenцев

za zidavo jam in stolpov za kisanje krme

Sresko načelstvo za srez ..... predlaga za dobo od 1. I. do 1. V. (od 1. V. do 1. I.) l. ....
ta-le seznam prijavljenцев za prispevek k zidavi jam in stolpov za kisanje krme:

Tek. št.	O b č i n a	Skupno število prijavlj.	Skupna prost. jam in stolpov v m ³	Število prijavnic
1.	N. pr. Vinica	5	60	1. 2. 3. 4.
2.				
3.				

Kr. banska uprava bo vse odobrene prijavnice vrnila obenem z nakazilom denarja sr. načelstvu, ki bo prispevke razdelilo po odobrenih prijavnicah, ko bodo jame ali stolpi sezidani. Ako prijavljenec jame ne sezida, se zanj odobreni prispevek vrne kr. banski upravi.

8.

Do 1. I. 1934 je treba predložiti prijavnice in preglede za prispevke k zidavi jam in stolpov, ki so bili sezidani v letu 1933. in ki se bodo zidali v dobi od 1. I. do 1. V. leta 1934.

9.

Do nadaljnega se smejo jame za kisanje krme zidati le po načrtih, ki so priloženi knjigi „Silo in silaža“ od profesorja Janka Vukičevića, in ki so opisani na str. 25. in 26. te knjige.

Ban:

Dr. Marušič, s. r.

Razno.

Selekcijske zveze. Kmetovalci, ki se zavedajo važnosti selekcije ali plemenske odbire naše govedí, so včlanjeni v selekcijskih društvih. Vsa društva enegaistega pasemskega okoliša so združena v selekcijskih zvezah, ki skrbijo za enotno

delo. Take zveze že delujejo v Ormožu za cikasto živino, v Št. Jurju ob j. ž. za sivopšenično, v Beltincih za svetlolisasto. V zadnji številki pa smo obširno poročali o ustanovitvi selekcijske zveze za sivorjavo dolensko govedo.

Zveza selekcijskih društev za svetlolisasto govedo v Beltincih ima svojo redno skupščino v nedeljo, 26. novembra t. l. v Beltincih ob 9. uri. To je prva skupščina od ustanovitve.

Zveza selekcijskih organizacij za slovensko belo govedo se pripravlja. Ustanovno skupščino je sklicala kr. banska uprava za sredo 20. decembra t. l. ob 10. uri na vinarsko šolo v Maribor. Zborovanje bo vodil načelnik kmet. oddelka ing. Josip Zidanšek. Selekcijske edinice so prejela vabila in osnutek pravil.

Rodovniško premovanje. Da se oceni napredek selekcije pri posameznih edinicah, se vršijo vsako tretje leto premovanja rodovniške govedi. Letos so se vršila v mesecih september in oktober pri sledečih selekcijskih društvih: Nedelica, Lakoš-Kapca, Puconci, Markovci in Veržej za svetlolisasto živino; v Studencih in pri Sv. Florjanu za slovensko belo govedo; v Vojniku, pri Sv. Lenartu in v Šmarju za sivopšenično pasmo; v Dobropoljah, Dolenji vasi, Škocijanu, na Krki, na Vrhniki, v Št. Jurju, v Starem trgu in v Veliki Loki za dolenske sivorjavce ter končno v Ormožu za cikasto govedo. Teh pregledov se je udeležilo vsega 1242 v rodovne knjige vpisanih krav s svojim zarodom. Samo na banovinskih

Plemenski petelini in jarčke. Tekom tega meseca prejmejo oni, ki so pravočasno zaprosili, štajerske peteline in jarčke od banske uprave. Vsega bo razdeljenih 305 petelinov in 145 jarčk. Mnogo prošnikov smo morali odkloniti, ker naša rejska središča še ne proizvajajo dovolj plemenskih živali.

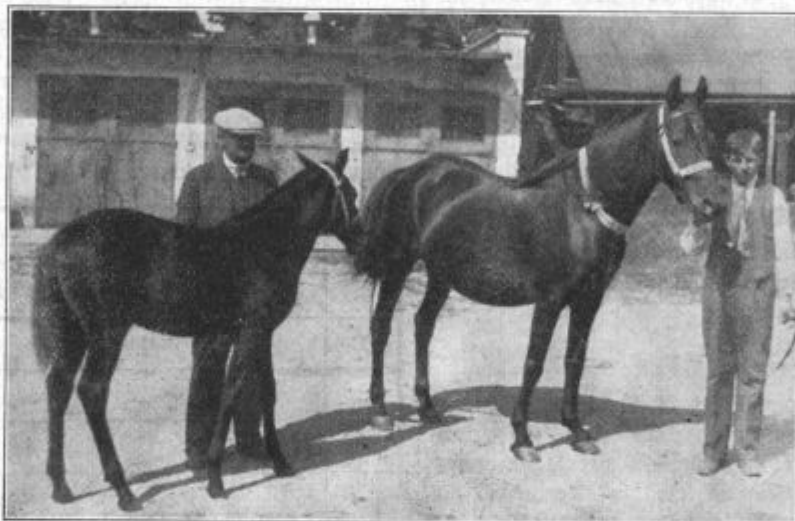
Državna perutninarska razstava se vrši decembra v Beogradu. Udeležijo se je tudi naši rejci štajerske kokoši.

Konjereja.

Kratka zgodovina ljutomerskih dirkačev.

I. Novak.

V severovzhodnem delu naše banovine se razprostira lepo in rodovitno Mursko polje. Tu je doma reja ameriških kasačev, ki si je pridobila širok, skoraj evropski sloves. Stara je že. Nje početki segajo v drugo polovico 19. stoletja, ko so v namen izboljšanja domače konjereje uvajali lipicanske in orientalske plemenjake. Temelj kasačem pa sta postavila ruski žrebec Krolik in ameriški kasač Radauc (1885 do 1900). Ta je bil pravzaprav oče ljutomerske kasaške reje. Njegov najboljši potomec je bila Dragica, ki je prva iz ljutomerske reje pretekla kilometer pod

Slika 40. Koketka z žrebetom iz rodu Ezerjō-Radika; žrebe po Plungerju, jun., last Iv. Bunderla iz Veržeja.

nagradah je bila razdeljena vsota 55.890 Din. Kakih 30.000 dinarjev pa so prispevali tudi sreski kmetijski odbori. Z uspehom smo bili vsi prav zadovoljni.

Dvodnevni tečaj za rodovnikarje. Delo pri selekciji govedi ni povsem enostavno. Zato poučujemo rodovnikarje in molzne kontrolorje v posebnih tečajih na naših kmetijskih šolah. V letošnji zimi bo 6 takih tečajev. Prvi bo 24. in 25. novembra v Beltincih, drugi 4. in 5. XII. na Grmu, tretji 18. in 19. XII. v Mariboru, četrti sredi januarja v Št. Jurju ob j. ž., peti koncem januarja zopet na Grmu in zadnji začetkom februarja na Gorenjskem. Tečaji so tako razdeljeni, da ima vsak pasemski okoliš svoj poseben tečaj. Poučuje se v glavnem merjenje in ocenjevanje živine, vodstvo rodovniških knjig in izvajanje molzne kontrole.

Plemenski merjasci. Tekom zime bo razdelila kr. banska uprava okoli 80 plemenskih merjašček onim, ki so pravočasno zaprosili. Približno enako število je bilo razdeljenih že spomladi. Nekaj prošnikov žal ni moglo priti letos na vrsto. Ti naj prihodnjo pomlad ponovno zaprosijo.

2:05. Nekaj pozneje je plemenil prvi iz Amerike uvoženi žrebec Brown. Ta je bil oče Minke (1:39), ki je slovela kot najhitrejši konj iz kmetske reje v vsej Avstriji. Rejec je bil Anton Petovar v Bunčanih, obenem pa tudi eden najspretnjših vozačev. Drugi importiranec je bil belec Lynwood. Od tega izhajajo Pagat ultimo (1:51), Toni (1:47), ki je bil tudi plemenski žrebec v Ljutomeru. Njegovi potomci so med drugimi Orel II. in Sokol I. Dalje so plemenili Nameless (1893—1900), Baldur (1905—1907), Vase-lin (1907—1918), Tullnerprinz, Little Ship, Bruder Straubinger, Feniks (1914—1917), Loustic, Ezerjo, Bluff (1919—1923), Othello (od 1920 dalje), Prinz Dillon, Vandetta, Mason Mathews, Boreazelle (zadnji trije od žrebčarne Turnišče) in končno Filefanz. Po prevratu je država nakupila žrebce: Posilni, Mak-filko, Juriš, Vardar, Uskok od g. Djunderskega, pa tudi Pozorja (Ezerjō—Princessin) od g. Mihe Filipiča iz Stare Nove vasi. Leta 1926. je plemenil Rodaun,

Navdušenje in razum sta glavni gonilni sili življenja.

Monte Christo, l. 1929. so nakupili Nepomuka, l. 1930. Petra Mozarta, Plungerja in Geldoradosa, 1931. pa Casanovo. Ob nakupu Petra Mozarta in Plungerja je pisalo dunajsko glavno glasilo „Sport“: „Čestitamo Jugoslovenom na tem dvakratnem glavnem dobitku.“ Ta list je o priliki uničenja The Plungerja letos pisal: „Obžalujemo, da je bil njegov najboljši sin Plunger jun. prodan iz države.“ Žal je letos poginil Peter Mozart, ki je bil pri naših konjerejih splošno priljubljen.

Pregled žrebcev, ki so plemenili v Ljutomeru, svedoči, koliko prvovrstne krvi se pretaka v konjih ljutomerske kasaške reje. Vidimo, da je tedanja vlada pošiljala le najboljše žrebce v ljutomerski okraj, da s tem dvigne rejo ameriških kasačev. Nikjer drugod se ni posrečilo takratni vladi, da tudi na kmetih ustvari rejo ameriškega kasača, ki se je v ljutomerskem srezu tako izbornost obnesla.

Glede žrebcev je bil najtežji čas po prevratu, le izvrstni žrebci g. Lippitta iz Turnišča so bili izjeme, a žal le kratek čas v porabi. Šele l. 1926. je dobila konjereja vrednega plemenjaka Rodauna, ki je bil last g. Funka iz Zagreba in ga je pozneje kupila bavarska vlada. Njegovi potomci: Lenčika, Nina, Stella, Drago, Rodaun II, ki so se že izkazali na dirkah, svedočijo o njegovi vrednosti. Z gotovostjo računimo na izbornost potomcev od Nepomuka, Petra, Mozarta, Plungerja in Geldoradosa. S temi plemenjaki bo mnogo pridobila naša kmetijska konjereja.

Na koncu dostavljam kratek pregled najplemenitejših ameriških kasačev iz ljutomerske kmetijske reje: 1. Mesud (Feniks - Mijolka), roj. 1918., čas 1.27¹, 145.650 Din, rejec Jelen Alojzij, Lokavci; 2. Koketka (Ezerjō - Radika), roj. 1919., čas 1.29¹, 51.800 Din, rejec Bunderl Ivan, Veržej; 3. Nadina (Danko - Nada), roj. 1921., čas 1.34², 23.225 Din, rejec Slavič Marko, Ključarovci; 4. Polda (Bluff - Pina), roj. 1924., čas 1.32², 20.025 Din, rejec Miha Filipič, Stara Nova vas; 5. Nelka (Sokol - Nigra), roj. 1924., čas 1.34², 16.850 Din, rejec Alojzij Slavič, Banovci.

(V oklepajih je naveden rod, čas je najboljši doseženi in zneski v Din so vsote v dirkah priborjenih nagrad.)

Razno.

Prehrana plemenskega žrebca bi naj obstojala, tako priporoča P. Ehrenberg v svoji knjigi o vzreji konja, v običajni hrani delovnega konja z dodatkom beljakovine v obliki izdatnega krmljenja z lucerninim senom in dodajanjem 1—2 kg oljnatih pogač na 1000 kg žive teže.

Letošnje cene mrzlokrvnih žrebet na Čehoslovaškem so se vzdržale na isti višini kot prejšnja leta. Plačevalo se je za letošnja žrebeta povprečno po 1100 Kč, za enoletna žrebeta 2200 Kč, za triletna žrebeta 3500 Kč, za starejše kobile povprečno 2400 Kč in za konje 3500 Kč. Kč preračunane v dinarje bi stale sedaj približno enkrat več. Vsekakor lepe cene! Povpraševanje je bilo zlasti po kvalitetnem materialu.

Letošnji izvoz naših konj v prvih treh četrtletjih je bil kakor po številu, tako po vrednosti večji od izvoženih konj lanskega in celo od predlanskega. Leta 1931. smo izvozili 22000 konj, lani 14000 konj v vrednosti 19 milijonov Din, letos pa že 26000 konj za vrednost 36 milijonov Din. Po količini je to število za 18 % večje kot lansko, nasproti je pa po vrednosti za 20 % manjše od onega v l. 1931.

Dr. V.

Gozdarstvo.

Pomen gozda v našem kmetiskem gospodarstvu.

Ing. Mirko Šušteršič.

„Pridna gospodinja podpira hiši tri ogle“, gozd pa vso kmetijo! Naše kmetije brez gozda bi bile kakor mlin brez vode, voz brez vprežne živine. Temu je vzrok poseben značaj naše lepe zemlje, ki je po svoji legi, obliki ter razvoju socialnih in gospodarskih razmer ustvarila naše male razmere v vsem narodnem življenju. In kot nujno posledico tega tudi naše male kmetije, ki so tako slikovito posejane med gozdi in rekami, posamič ali ponajveč v vasicah, ki se gnetejo ob vaški cerkvi na holmu, kot ovčice okoli svojega varuha in vodnika.

Naša zemlja je povečini hribovita. Ponekod se zaganja visoko in strmo pod nebo v bele ledenike, drugod se zopet preko gričevja in živahnih vinskih goric umirja v ravnice in ravani. Povsod pa jo spremlja gozd, ki je z njo skozi tisočletje oblikoval značaj ljudstva in mu vtisnil svojo naravo. Zato odseva narodova duša v vseh odtenkih te slikovitosti in se izživljanje naroda staplja v veliko pesem te zemlje, ki je pesem malega kmetovalca.

Ta zemlja povečini ni dokaj rodovitna in tudi zaradi hribovitosti nima značaja izrazite poljedelske dežele. Kmetije prepleta mala obrt, trgovina in rokodelstvo, tako da se med klepanjem kose in prešernim pikapokom mlatičev čuje klopotanje vodnih koles, hreščanje žag, ščebet pletilnih strojev in žvižg tvorniških siren. Vse to življenje pa zajema v svoje zelene sence gozd, kot njegov varuh in zaščitnik.

V časih, ko je človek iz lovca postajal živinorejec in poljedelec, se mu je zdel gozd sovražnik, kateremu je moral v trdem boju z ognjem in s sekiro iztrgati prostor za pašo in polje. Iz te dobe je človeku nezavestno ostalo v krvi neprijateljstvo do gozda, katero je zavedlo ljudi, da so docela uničili gozde po prostranih deželah in se ponekod za ta svoj greh še dandanes pokore. Gole pustinje in gmajne ali kameniti kras so posledice takega puščanja. Z gozdom je izginila zemlja, ki jo je odnesel veter ali odplavila voda, osušili so se studenci in potoki. Na strmih pobočjih gora, kjer ni bilo več gozda, so snežni in peščeni plazovi uničili in zasuli doline, hudourniki razdrli livade in pašnike. Veter, ki je imel prosto pot, je v prej mirnih gozdskih zatijih odkrival strehe domov, izpil zemlji vlago in sonce je požgalo prst in rastlinje. Lepe kmetije, pašniki so propadli. Vsa imovita naselja in doline so obubožale. Pušča je požrla grunte in uboštvo je poglajalo ljudi s trebuhom za kruhom. Zgovorna priča temu je naš primorski Kras. Tako se maščuje zvesti in mirni gozd nad človekom-neprijateljem.

Naše kmetijstvo in gozdarstvo sta si kakor brata.

Če delata drug z drugim v pravem umevanju in medsebojnem spoštovanju, pošteno roko v roki, živi domačija v blagostanju in zadovoljnosti. Če se spreta in hočeta drug drugega nadvladati s silo ali si celo strežeta po življenju, gre domačija po zlu in propadeta oba.

Glavno, kar daje posestniku gozd neposredno, je les.

Od rojstva pa do groba spremlja človeka in predvsem kmeta, les. V leseni zibelki kriči komaj rojeni bodoči gospodar kmetije. Prve igrače so lesene. S šibo goni gosi. Na lesenem bičevniku visi bič, da poka z njim, ko pase krave. S palico se otepa vaških psov in nešteto svojih mladih nasprotnikov. In kar mu je najdražje, rojstna hiša očetova je iz lesa. Gozd mu da varno streho nad glavo, mu da trdne strehe za domačijo in za staje živine. Da mu lesa za vsa raznovrstna orodja, vozila, stroje in priprave, ki jih potrebuje v svojem gospodarstvu, deske za panje, za ograde, grede za mostove, za tisočere stvari, ki jih kmetijstvo potrebuje. Brez lesa bi obupal, bi bilo njegovega blagostanja konec. Konec bi bilo kmetije in njega, ki se ga na poslednji poti zopet v leseni krsti izroči pramateri zemlji, iz katere je bil vzet.

Ali les je šele stvar, ki jo daje gozd neposredno. Kaj bi naš kmetovalec brez stelje za živino? Listje, prapro, mah in vresje nastilja živini, da veže s tem tekoče snovi gnoja, brez katerega bi naša skromna zemlja ne rodila. Kadar in če mu gre trda za zimsko krmo, se zateče v gozd, kjer naseka listnikov (vejnikov), posebno za drobnico. Če suša in sonce požgeta pašo, nudi gozd tudi to. Včasih reši gozd gospodinjino iz zadrege, ako nima kaj pripravnega za v lonec. Gobe in drugi sadeži se ponujajo kar sami. Borovnice, maline in jagode diše tudi razvajenim meščanom. V zelenih sencih se pa skriva nebroj živalstva, čigar meso ali kožuhe ne zametuje ne kmet, ne gospod. Res, da so tam tudi hude in nevarne zveri poleg polhov in srnic. Ali oče medved je dobričina, kakor gozd. Godrnja, se stresa in lomasti, tuli in nič ne stori. Samo kakšni lesniki včasih navije ušesa. Če te ni le naš junak jež? No, vedno ni dobričina, kakor je tudi gozd muhast.

Če kmetič v potu svojega obraza obdeluje njivo, pa leže v gozdni hlad počivat in dremat, tedaj mu hudomušni brest ali klepetava topola natrosita semen po njivi. Po rovtih in košenicah se vedno borita gozd in gospodar. Radovedna jelša vhaja s svojimi poganjki v travo, leska se šopiri na najlepših prostorih. Komaj jih kmetič kroti, da mu gozdni stanovalci ne zasedejo košenic. Iz gozda se splazijo v sadovnjake in na polje razni zajedalci. Sadno drevje ovijajo lišaji in mahovje, rž postane snetiva, gozdne mravlje razjedo tramovje. Nešteto takih malih nadlog prihaja iz bližnjega gozda, ki je njihovo zatočišče, leglo in skrivališče. Ali napram velikim koristim so to malenkosti, ki jih vsak umen gospodar vzame rad v zakup. (Dalje prih.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 127. Na mapi je svet zarisani kot vaški; posestniki-mejaši pa ga delj časa nemoteno uživajo in imajo nasajena celo drevesa, ki jih uživajo. Ali smejo mejaši ta drevesa uporabiti zase, ali pripadajo javnosti (soseski)? (V. P. v C.)

Odgovor: Po Vašem pripovedovanju človek dobi vtis, da je svet le navidezno še javen, v resnici pa ne več. Če hočemo razpravljati o dopustnosti razpolaganja s prirastkom (drevjem), moramo vsekakor preje razvozljati vprašanje lastnine. Ako soseska (srenja) gospodari s svetom, izvršujoč posest z

oddajo sveta v najem ali kakorkoli drugače, je zemlja še danes njena. Drevesa, vsajena po komursibodi, pripadajo lastniku zemlje. Zato tudi plodovi. Kdor samovoljno jemlje plodove ali seka debla, je odškodninsko odgovoren. — Toda o tej odgovornosti dvomimo. Pravite namreč, da posestniki nemoteno uživajo svet. Če se nemoteno uživanje vrši že nepretrgoma 40 let, so posestniki priposestvovali zemljo, s tem pa tudi možnost razpolaganja z debli in sadovi. Ako ta doba še ni pretekla, priposestovanja ni in je soseska upravičena za morebitno posekanje drevja zahtevati odškodnino. Če ste pa je-manje sadja nekako molče posestnikom odobraval, potem tudi to drži. V glavnem bo veljalo Vaše dosedanje ponašanje v podobnih že dogodivših se primerih.

Dr. G.

Vprašanje 128. Zemljiški davek z dokladami vred znaša za l. 1933. gotovi znesek, od davčne uprave pa sem takoj začetkom novembra prejel poziv, da moram plačati za 35 Din večji znesek, kakor znaša letni davek z dokladami. Prvo polovico davka sem pravočasno — pred zapadlostjo — plačal, kakor tudi ves lanski davek. **Odkod ta povišani znesek, ko nisem povzročil nobenih stroškov?** (J. A. v B.)

Odgovor: Odkod izvira ta razlika, se Vam ne more pojasniti brez upogleda v davčne knjige. Ni izključeno, da se je pri odmeri davka, odnosno repartitiji avtonomnih doklad zgodila prvotno pomota, ki se je naknadno popravila. Obrnite se v tej zadevi na davčno upravo, ki Vam mora dati pojasnila. Ako to odkloni, vložite nadzorstveno pritožbo (brez koleka) na finančno direkcijo v Ljubljani.

S. S.

Vprašanje 129. Kako pridem do ocenitve liste svoje zemlje? (J. A. iz B.)

Odgovor: Vprašanje je nejasno. Iz njega se ne more razvideti, kaj hočete. Zdi se pa, da imate pred oči izkaz (listo) čistega katastrskega donosa Vaših zemljiških parcel. Ako želite tak izkaz, se morate s pismeno vlogo (kolekovano s kolekom za 5 Din) obrniti na pristojno katastrsko upravo, ki ga Vam bo izstavila proti plačilu takse. Višina te takse zavisi od števila originalnih listin (posestnih pol).

S. S.

Vprašanje 130. Mali kmetovalci v hribovitem kraju izdelujejo v svojih apnencih apno in ga prodajajo. Vsak izmed teh kmetovalcev je prejel od davčne uprave poziv, da plača pridobnino in prometni davek. **Kako postopati, da se kmetovalci oproste plačila davkov?** (K. p. iz L.)

Odgovor: Čim je davčna uprava predpisala pridobnino odnosno prometni davek davčnim zavezancem, je možno priti do odpisa davka samo **potom pritožbe**. Ako se je predpisala odmera pridobnine in prometnega davka v eni (skupni) odločbi, potem se sme vložiti pritožba proti obema davčnima vrstama v eni vlogi, sicer pa za vsako davčno vrsto posebej. Pritožba, kolekovana s kolekom 20 Din, se mora vložiti tekom 30 dni, računši od dneva dostavitve odločbe samostojno. Pritožbe več davčnih zavezancev na skupni vlogi, se ne jemljejo v razpravo. Ako druga instanca (reklamacijski odbor, odnosno finančna direkcija) pritožbi ugodil in plačilni nalog kot v zakonu neosnovan razveljavi, se davek odpiše. Vložena pritožba ne zadržuje plačila davka. Pridobnina in prometni davek se torej morata plačati, ker sicer nastopijo zamudne obresti in izvršilno postopanje. Ako je davek predpisan, ni nobenega pravnega sredstva, da bi se prišlo do oprostitve davka. V pritožbi zoper pridobnino je navesti sledeče okoliščine, seveda, ako so v resnici podane: Pridobivanje in prodaja apna, pridobljenega po **malem kmetovalcu** na lastnem zemljišču brez posebnih tujih delovnih moči, je smatrati za postransko gospodarstvo, ki nima značaja stalnega obrtnega poslovanja, vsled česar je v zmislu čl. 46. zakona o neposrednih davkih oproščeno davka na pridobnino. To gospodarstvo obstoja v **začasnem** pridobivanju apna iz kmetske apnenice in

ga izvršuje mali kmetovalec, ki mu dohodek iz te kmetijske panoge v hribovitem kraju komaj zadošča, da krije svoje hišne in gospodarske potrebe. V pritožbi zoper prometni davek je še posebej navesti, da so kmetje glede prometa svojih osnovnih proizvodov oproščeni splošnega kakor tudi skupnega prometnega davka in da se pridobivanje apna mora vsekakor prištevati med osnovne kmetijske proizvode. S. Š.

Vprašanje 131. V letošnji jeseni sem zasadil več sadnih dreves. Okoli njih sem napravil kolobar iz cestnega blata. Nekateri domačini pa so mi odločno odsvetovali, uporabljati cestno blato, ker isto drevescem škoduje in se v njem zarade razni škodljivci, ki pridejo tudi na korenine. Ali je res cestno blato nepriljubljivo za napravo kolobarjev pri sajenju drevesc? (J. L. v K.)

Odgovor: Ako uporabljamo pri sajenju drevesc cestno blato, s katerim napravljamo kolobarje okoli njih, ali pa četudi ga mešamo med zemljo pri saditvi, je to zelo priporočljivo, zlasti, ako je zemlja bolj težka, odnosno preplitva. Cestno blato vsebuje poleg apna, ki je za razvoj drevja zelo koristno, tudi druge redilne snovi, ter močno vpliva na prekoristne bakterije v zemlji, ki omogočajo, da se drevesca čim preje oprimejo in dobro ukorenijo. Razni škodljivci, kakor voluhar, ogrci, strune itd., se lahko naselijo tjakaj ne glede na to, ali ste primešali zemlji kaj cestnega blata ali ne. Ako bi pa trosili na korenine plesnivo tlaovno ali žaganje, sploh lesne odpadke, bi pa to drevescem zelo škodovalo. Plesen na koreninah (*Rosellinia necatrix*) je namreč silno nevarna bolezen za mlade nasade, ki popolnoma onemogoča za dolgo let sajenje na okuženih mestih.

Fr. K.

Vprašanje 132. Imam klet za jabolka, ki je čisto temna, a slišal sem, da taka klet ni dobra za sadje. Kakšna shramba je boljša za jabolka, temna ali svetla? (J. B. v F.)

Odgovor: Za shranjevanje sadja je vsaka shramba uporabna, ki ima sledeče pogoje: 1. Enakomerno toplino, ne nad 8° C in ne pod 2° C; 2. boljše je nekoliko več vlage v kleti nego premalo; 3. zrak mora biti vedno svež in čist; 4. klet naj bo rajše bolj temna kot svetla. S svetlobo je vedno toplota v zvezi, ki pospešuje dihanje, zorenje, odnosno gnitje sadja. Najprimernejša za shrambo je električna razsvetljava, ki ne razširja nobenega duha in ne toplote. Fr. K.

Vprašanje 133. Letošnji mošt sem močno zažveplal. Toplina v kleti je znašala 10 do 11° C. Mošt sem tudi sladil. Sladkor sem dodal preden je mošt začel vreti. Prvič sem ga pretočil čez 48 ur, čez teden dni pa zopet, ker ni bil sod poseben čist, nato sem ga čez par dni pretočil, ker je bil sod prevelik. Uporabljal sem tudi čiste drože od Poskusne in kontrolne postaje v Mariboru. Mošt je še danes sladek, je pa precej čist. Kaj je vzrok, da mošt ne vre? Ali ga lahko pustim preko zime v hladni kleti? (Dr. F. K. v R.)

Odgovor: Ako sedaj mošt noče kipeti, je krivda v tem, ker niste upoštevali pogojev za dobro kipeње, t. j. toplote najmanj 15 do 18° C, in ker ste dodali moštu sladkor, preden je začel kipeti. Takozvani konsumni sladkor (pesni) namreč sam ne kipi. Ker pa ste v moštu z žveplanjem uničili vse kvasnice, s tem tudi one, ki vsebujejo kvasilo (encin) invertaze, ki izpreminja nekupljiv surovi sladkor v invertni sladkor (enak sladkorju mošta), zato je mošt ostal sladek. Dodatek glivic iz mariborske poskusne in kontrolne postaje ni imel vpliva, ker se niso mogle razviti. — Bati se je, da se bo mošt pokvaril, ker se lahko pojavijo tekom zime škodljive glivice sluzavosti ali vlačljivosti, n. pr. glivica *odn. bacil* (*dematium pullulans* ali *bacillus viscosus vini*). Morali bi zvišati predvsem toploto v kleti, uporabljati pravilno čiste drože in sladkor polagoma raztopiti preje v škafo v toplem moštu (40 do 50° C), potem bi se Vam to ne pripetilo. Priporočamo

Vam, da segrejete mošt na pravilno toploto, prej pa, da si pripravite vsaj 60 l burno kipečega mošta in vse skupaj zmešate z ostalim nepokipelim moštom. Najbolje je, da zvozite mošt domov ali vsaj v bližino svojega stanovanja v primerno klet, da zamorete vse to potem izvršiti.

Fr. K.

Vprašanje 134. Krava, ki je ravno po teletu, daje mleko samo enkrat na dan, potem pa nič več. Kaj je temu vzrok? (F. P. v Z.)

Odgovor: Mislim, da tele napajate, zato pa ga pustite sesati in obenem iz dveh seskov mleko pomolžite. Pri enkratni molži je pritisk mleka v vimenu velik ter ga krava da, pri ponovnih molžah pa ga drži za tele. Ko boste tele odstavili, vime dobro masirajte in potem pomolžite. Tudi dobro napajanje s postano vodo pospešuje mlečnost. Le ne odnehajte in potrpežljivo kravo 3 krat molžite in bo na vsak način in lahko dajala mleko.

F. M.

Družbene zadeve in razno.

VABILA

k letnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani,

r. z. z. o. z.

Spored:

1. Čitanje pravilnika, zlasti § 2., 3., 6., 7., 8., 9. in 10.

2. Slučajnosti.

Na praznik, 8. decembra 1933.:

Mošnje, ob 15. uri v šoli; **Tržič-Sv. Ana**, ob 8. uri po sv. maši pri Pelarju v Tržiču;

v nedeljo, 10. decembra 1933.:

Gornja Ponikva, po sv. maši v šoli; **Smlednik**, ob 15. uri v šoli v Smledniku; **St. Vid pri Grobelnem**, zjutraj, takoj po sv. maši v osnovni šoli; **Višnja gora**, ob 8. uri pri g. Mihaelu Omahnu, Višnja gora; **Dravograd-Meža**, ob 11. uri v gostilni Antona Pernata v Meži; **Teharje**, po rani maši v šoli; **Rovte nad Logatcem** ob 15. uri v prostorih „Posojilnice“;

v nedeljo, 17. decembra 1933.:

Krška vas, ob 14. uri v Gasilnem domu; **Murska Sobota**, ob 11. uri v gostilni Flisar v Murski Soboti; **Ormož**, po rani sv. maši ob 9. uri v hiši g. Skoršiča; **St. Ilj pri Velenju**, ob 9. uri v šoli.

Kmetijsko-šolski vestnik.

Zelenjadarski tečaj v kranjskem srezu. Sreski kmet. odbor kranjski priredi tekom meseca decembra t. l. tri specialne poučne tečaje o zelenjadarstvu in povrtninarstvu, in sicer v Kranju v ponedeljek, 11. decembra v 5. razredu deške osnovne šole, v Tržiču, v ponedeljek, 4. decembra v telovadnici meščanske šole, v Škofji Loki, v nedeljo, 17. decembra v učilnici mlekarske šole. Predavanja se bodo pričela točno ob 9. uri dopoldne in bodo trajala do 12. ure. Ti tečaji so za okolico omenjenih mest nujno potrebni in bodo nedvomno koristili posetnikom, ki prodajajo zelenjavo in povrtnino v teh središčih. Vsa tri mesta, posebno pa Kranj ima vsak ponedeljek in petek veliko število kupcev za povrtnino, ki čim dalje bolj želijo in zahtevajo boljše blago. Tega pa okoliški kmetje ne donajajo na trg, ker ga nimajo, oziroma ker ne znajo pridelovati kakovostne povrtnine. Vsled tega prihaja precej povrtnine od drugod za nerazmerno visoke cene. Od boljšega vrtnarstva bi imeli korist kmetje in meščanski konsumenti. Zato je želeli, da bi obiskovalo tečaj čim večje število okoliških posetnikov in gospodinj. Predaval bo znani strokovnjak-specialist gosp. Josip Štrekelj iz Ljubljane.

Zborovanje občestva učiteljev kmetijsko-nadaljevalnih šol v Celju. Prve dni tega meseca se je vršilo v Celju zbo-

rovanje učiteljev kmetijsko-nadaljevalnih šol, kjer so razni referenti podali svoja poročila, odnosno nasvete za nadaljevanje tega važnega dela na kmetih, ki je še od početka svojega obstoja rodilo toliko dobrega in koristnega za izobrazbo, zlasti izvenšolske mladine, na kmetih. Ves pouk temelji pravzaprav na osnovnih naukih raznih kmetijskih panog, s katerimi se bavijo naši kmetijski fantje. Poudarjalo se je vzgojitev državlanskega čuta in vzgojo v duhu jugoslovanstva, z ljubeznijo do kralja in domovine. Pojm o državi je treba nasloniti na domači kraj, na občinsko upravo in krajevno zgodovino. Poudarjala se je potreba vzgoje kmetijske mladine, ki naj bo vedno v ozkih stikih tudi izven šol, z učiteljstvom. Skrb za organizacijo kmetijske mladine naj prevzame banska uprava. V ta namen naj se skliče posebna anketa, ki bo določila smernice dela in sredstev. Izrekla se je tudi želja, da bi se imenovalo učitelje kmetijsko-nadaljevalnih šol v sreske kmetijske odbore.

Zborovanje občestva učitelje gospodinjstvo-nadaljevalnih šol v Celju. Dne 11. novembra so se sestale v Celju voditeljice gospodinjstvo-nadaljevalnih šol k delovnemu občestvu, da se pogovore o dovršenem delu in dobe novih pobud za nadaljevanje tega važnega dela na kmetih. Iz poročil je posneti, da obhajajo te šole letos svojo petletnico, kar je dokaz, da so jih priznali ljudje in oblasti kot potrebne. Nadalj. šole

so predvsem ustanove, kjer se učiteljstvo udeležuje v duhu in delu praktičnega gospodarskega dela na kmetih. Ljubezen naj bo moč, ki bo vodila našega kmeta skozi težkoče gospodarske stiske k izboljšanju razmer, da bo lažje pridelal kruh za svoje in za nas vse. Družina je pravzaprav celica države, zato vzgajajmo naša kmetijska dekleta v dobre matere, na katere bodo ponosni sinovi Jugoslavije. Zanimivi referati so prikazali to važno delo z raznih vidikov, kako naj se nadaljuje, da bo doseglo svoj namen. Tudi za gospodinjstvo je potrebno, da pozna predvsem vse najboljše sorte in vrste raznih poljskih pridelkov, ki gredo še vedno pri nas v denar. Slično, da zadobi potreben pouk za izboljšanje živinoreje, mlekarstva, sadjarstva in vinogradništva ter kokošereje. Povsod naj se pospešuje standardiziranje in tipizacija kmetijske proizvodnje. Sprejeli so se različni predlogi, kakor: vodstvo tečajev za učiteljice gospod.-nadalj. šol naj bo v rokah izvežbane in strokovno usposobljene voditeljice. Pri nastavljanju učnih moči naj se delo v gosp.-nadalj. šolah upošteva in prizna kot izvenšolsko delo. Splošen vtis zborovanja je bil zelo razveseljiv in poučen, kjer je vladala velika enotnost v izvajanju programa pri vseh obstoječih šolah, kar je spričevalo upravičenosti za nadaljevanje tega važnega dela na kmetih za vzgojo kmetijskih žena.

VNOVČEVALEC

Trgovina z mlekom in nazadovanje cene mleka.

Fr. Pavlica.

Z nobenim pridelkom ali izdelkom se v naši trgovini ne ravna slabše kot z mlekom. Dasi je mleko med vsemi živili najbolj občutljivejše pred pokvarjenjem, se trguje ž njim po naših mestih kakor s krompirjem. Kakor se pretresa krompir iz vreče v merice in škafe, tako se preliva mleko na ulicah v raznovrstno posodo. Je pa vendar pri krompirju nekaj boljše, kakor pri mleku. Krompir lahko spoznamo na pogled, mleka pa ne moremo.

Krivda tako žalostne trgovine z mlekom leži v tem, da mlekarstvo ne spada pod obrt, kakor n. pr. mesarjenje. Četudi ne spada kupčevanje z mlekom pod obrt, ima pa naša higijenska oblast le toliko moči, da ga uredi vsaj do neke mere v skladu z zakonom o živilih. **Češki mibolog dr. Pavlak pravi, da vsi, ki bdijo nad zdravjem naroda, bi morali v prvi vrsti posvečati največjo pozornost mleku.**

Zakaj se moramo boriti za ureditev mlekarkega trga? Komu na korist gre naša borba?

Povečanje konsuma mleka je v odvisnosti urejene mlečne trgovine. Samo z najboljšim mlekom zamoremo povečati konsum mleka. To pot so šli dosedaj vsi kulturni narodi! Ali naj mi zaostajamo? Z ureditvijo mlečne trgovine ustalimo cene mleku. **To moramo čim preje doseči, sicer izgubi naš kmet-živinorejec zadnje redne dohodke.**

Ali mar oškodujemo s takim postopanjem konsumenta, ki ne bo doživljal še nadaljnjega nižanja cene mleku? Ne, tega nočemo, ker vemo, da so ravno bednejši sloji naši dobri odjemalci mleka. Le prepričajte se, koliko obedov in večerij v teh mrač-

nih dneh dajo mlekarne. Kjer je cenejše kakor v mlekarnici — 1—2 Din — kosilo in večerja?

Ne želimo torej višje cene za mleko, hočemo pa, da bo ta bela tekočina res dobro mleko. Naši okoličanski kmetje ne barantajo z mlekom. Samo z dobro postrežbo so pridobili stalne odjemalce. Zaradi dobrega mleka pa tudi upravičeno zahtevajo boljšo ceno, četudi je žal ne dosežejo.

Naše zadružne mlekarne so v stalni borbi s prekupčevalci. Ne le zaradi nižanja cene mleku, temveč tudi zaradi nakupovanja mleka so si v stalnem naspotstvu. Prekupci ne plačujejo mleka po njegovi sestavni vrednosti; gre jim le za mero, liter je liter. Neki večji nakupovalec plačuje po tolščobi in to baje od 0.75 Din do 1 Din za liter mleka. Na moje vprašanje, kako da plačuje tako nizke cene, je odgovoril, da pač nima dotično mleko toliko tolšče (tu je mišljena tolšča mnogo pod 3%). Ta način nakupovanja je pa popolnoma zgrešen.

Zadružne mlekarne vršijo veliko delo v razmerju s prekupci, ker ne prevzemajo mleka samo zaradi tolšče, ampak z ozirom na splošno njegovo sestavo. Kaj bi pomenila še tako visoka tolšča v mlekarstvu, če ne bi mleko vsebovalo še ostalih dragocenih snovi! Na vse to in še posebej na snago morajo gledati zadružne mlekarne. Zato so pa tudi upravičene dobiti višjo ceno za mleko kot prekupci. Višjih cen, kakor sem že omenil, ne zahtevajo, pač pa hočejo urejen mlečni trg.

Zaradi navedenih dejstev popolnoma upravičeno zahtevajo vse naše zadružne mlekarne, da se prepreči izdajanje novih koncesij za barantanje z mlekom; vse že podeljene pa strogo kontrolirajo v zmislu higijenskih predpisov! Ako vršijo dolžnosti mlekarne, jih morajo tudi prekupci!

Trma je lastnost bedaka.

Tržno poročilo.

Položaj na svetovnem in na domačem trgu je danes sledeči:

Pšenica: Mednarodni kmet. institut v Rimu objavlja sledeče podatke o letošnji žetvi, zalogah in svetovni potrebi. Žetev je bila l. 1933. znatno slabša od one v l. 1932. Vkljub velikim zalogam iz leta 1932. bo za izvoz okoli 60 milijonov q manj nego lansko leto. Za izvoz bo namreč kakih 301 milijonov q, od tega je od lanske zaloge 188 milijonov q, a od nove žetve le 113 milijonov q. Uvozne potrebe vseh uvoznih držav iznosijo 142 milijonov q, tako da se bo od starih zalog uporabilo le 29 milijonov q. V novo žetev bomo torej prišli še vedno z veliko zalogo 157 milijonov q, ter tudi v bodoče ni pričakovati izboljšanja cen pšenici. Pod vplivom gornjih dejstev, se s pšenico ni niti na svetovnem, niti na domačem trgu mnogo trgovalo. Cena je na domačem trgu malo padla, in sicer 1—2 Din za kg, ker so dovozi od strani pridelovalcev porasli, a nakupovanje se je zmanjšalo. V Vojvodini in Sremu se danes plačuje 101 do 103, a v Banatu 104 do 105 Din za 100 kg.

Koruzi: Opisani položaj v zadnjem „Kmetovalcu“ se ni izpremenil. V Zedinjenih državah Amerike je letos iznosila žetev le 2290 milijonov bushela proti 2908 milijonov v lanskem letu. Cena koruzi je zelo čvrsta, tako da je koruza v Rotterdamu (svetovna uvozna luka) za 0-50 holandskih forintov dražja od pšenice. Res je, da je konsum nekoliko popustil, ter se na sosednjih trgih opaža zaradi tega malo oslabljenje v ceni. Tudi pri nas je koruza popustila za 1-2 para, ali ceno so znižali le kupci, ne pa tudi pridelovalci, ki še vedno zahtevajo stare cene, posebno za staro koruzo, tako da je pravzaprav nastopil le zastoj v porastu cene, ne pa resnično znižanje iste.

Ker je vladalo tudi v zadnjem času deževno in vlažno vreme, se nova koruza ni mogla sušiti. Zanesljiva za prevoz in vskladiščenje je le stara koruza, ki se lahko priporoča za ljudsko prehrano. Nova, četudi sušena koruza, se priporoča le za krmo. Cene: staro vojvodinsko in sremsko blago 78 do 80 Din, novo, umetno sušeno 69—70 Din. K temu pa se mora seveda dodati še prevoz in drugi stroški, tako da stane danes v Sloveniji stara koruza 119—121 Din, nova, umetno sušena pa 109—112 Din.

Ponovno opozarjamo podružnice, da naj člani, ki potrebujejo koruzo, isto čim prej naroče pri Kmetijski družbi, ker je pričakovati še nadaljnje povišanje cene, posebno za staro koruzo.

Krompir: V pogledu cen krompirja imamo letos prav značilne prilike, kar dokazuje, da je naš trg zelo neurejen, a na drugi strani, da se izplača gojiti kakovostne sorte, ker se z njimi doseže boljše cene. Na Gorenjskem, kjer je bil donos manjši, ter je bližnja okolica zaradi industrije v pogledu prehrane pasivna, se danes plačuje oneidovec po 70 Din za 100 kg. Na Dolenjskem, kjer ni lokalna potreba tako velika, se cena za oneidovec vrti okoli 60 Din. Na Štajerskem se plačuje beli Schneeflock zelo različno, Okolica Mislinja in Slov. Gradca, ki prideluje kakovostno blago, se plačuje po 56—60 Din. Ista vrsta v Dravski in Murski ravnini le po 50—53 Din. V Prekmurju, kjer je ta vrsta pomešana z drugimi, pa le 48—50 Din, vkljub temu, da je prevoz na zagrebško tržišče mnogo cenejši od onega iz drugih krajev. Slabše vrste kot Kraljevica, Woltmann itd., se zelo težko prodajo in je seveda tudi cena občutno manjša. Slabo ceno imata tudi rani in pozni rožnik, ki ga je tu pa tam zahtevalo. Verjetno je, da bi se cena krompirju tudi v Dravski in Murski dolini gotovo popravila, ako bi pridelovalci sami ne kvarili cene. Kmetijska družba je sicer ceno povišala in dela dalje v tem zmislu, vendar pa, dokler bodo

prekupčevalci mogli kupovati krompir po nizkih cenah ter bodo z njim preplavili trg, delo Kmet. družbe ne bo moglo obroditi onega uspeha, ki ga je želeli. Pridelovalcem priporočamo več stanovske zavesti in da ne silijo preveč s prodajo oneidovca, ker imajo vpričo opisanega položaja malo izgleda na boljše cene. Šele, ko bo trg manj napolnjen, bodo mogli svoje blago po sedanjih cenah in v večjih količinah vnovčiti.

Sadje. Z Dunaja se javlja, da se je na trgu že pojavilo prav lepo izbrano prvovrstno sadje iz Amerike po 6 Din za kg. S tem je naš izvoz zaostal in je le še prav malo kupcev iz Avstrije in Čehoslovaške. Sedanje cene na debelo od 4 do 5 Din pri pridelovalcu ali trgovcu ne prijaajo več za izvoz, ker je ameriško blago kakovostno boljše. Istotako tudi omenjene cene za domači trg niso prikladne. Sadjarji morajo že sedaj misliti na borbo proti škodljivcem, ker ravno letošnja letina je pokazala, da smo v tem pogledu premalo storili. Če bi bilo naše sadje res lepo in ne bolno ter čvrsto, bi nam ameriška konkurenca na Dunaju ne bi mogla škoditi, saj je znano, da Dunaj naše sadje ceni posebno zaradi dobrega okusa. Bati se je, da bodo cene v primeru povoljne letine zopet zelo padle in da se bo moglo vnovčiti le res prvovrstno sadje. Brez borbe proti škodljivcem pa dobimo takega sadja le 15—25%, medtem ko pri pravem postopanju 40% in še več.

Pri drugih kmet. proizvodih ni velikih izprememb, ter velja isto, kar je v zadnjem „Kmetovalcu“ o tem poročano.

Gospodarske vesti.

Izvoz vina v Ameriko. Avstrijsko poslaništvo v Washingtonu je obvestilo svojo vlado, da bo v Združenih državah kmalu popolnoma ukinjena prohibicija. Pričakovati je zategadelj uvoz vseh alkoholnih pijač brez razlike na stopnje. Potrebno bi bilo, da bi se tudi naši merodajni krogi za ta izvoz zanimali.

Izvoz v Italijo nazaduje. Na podlagi uradnih podatkov se je izvozilo v Italijo v prvi polovici tega leta blaga za 93 milijonov lir. Italija pa je uvozila v našo državo blaga za 62 milijonov lir. Trgovinska bilanca je bila sicer za Italijo pasivna v višini 31 milijonov lir, v istem času lanskega leta pa za 80 milijonov lir. Iz tega je torej sklepati, da naš izvoz v Italijo stalno nazaduje.

Ureditev kmetijskih dolgov na Madžarskem. Vlada je izdala odredbo, da morajo denarni zavodi odtegniti pri kmetijskih dolgovih do 30. decembra t. l. 1/2% obresti in jih vplačati v poseben obrestni fond, in to od vseh vlog. S tem se je doseglo polodstotno zmanjšanje obrestne mere, ki jo smejo denarni zavodi prevladati na vlagatelje.

Predrzna špekulacija z žitom. Iz uradnih krogov se poroča, da je v Chicagu v Ameriki nekako 20 raznih spekulativnih nakupilo okoli 40 milijonov q žita v spekulativne namene, ki ga nameravajo o primernem času postaviti na trg. Vlada je pa podvzela vse potrebne korake, da prepreči to nesramno izrabljanje razmer.

Amerika kupuje ogrsko rž. V zadnjih tednih so v črnomorskem pristanišču Braila tovorili velike količine rži za Ameriko. Ta nakup rži se razlaga tako, da so Američani nakupovali tudi pred vojno velike količine rži za izdelavo alkohola. Z ukinitvijo alkoholne prepovedi v Ameriki je torej povpraševanje po rži v te namene zopet narastlo, zlasti ker nimajo dovolj domačega pridelka.

17. dražba kožuhovine v Ljubljani bo dne 22. januarja 1934 v prostorih Ljubljanskega velesejma. Lovci, pridno pripravljajte blago in se za vnovčenje svojega pridelka poslužite edinole svoje prodajne organizacije, kar je „Divja koža“ v Ljubljani-Velesejem. Komur poslovni red „Divje kože“ ni znan, naj-ga takoj zahteva.

Kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Novi trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju v Aškerčevi ulici; v Ivanj-kovcih pri Lovro Petovarju; v Novem mestu pri kmetijski podružnici; na Rakeku pri tvrdki Levstek & Oblak; v Ptuj pri Kmetijskem društvu.

Pozor, kmetovalci!

Velika stalna razstava raznih kmetijskih strojev, plugov in orodja; ugodna nakupna možnost.

Kmetijska družba v Ljubljani je organizirala veliko stalno razstavo kmetijskih strojev in orodja v svojem novem skladišču, Novi trg 3., katero si zamorejo člani in tudi ostali kmetovalci med poslovnimi urami brezplačno ogledati. Naše člane posebno opozarjamo, da bo družba v očigled velikega pomanjkanja denarnih sredstev šla istim do skrajnosti na roko s tem, da se bodo oddajali stroji na obroke. Za nekatere stroje se bo vzelo kot plačilo tudi hranilne knjižice. Člani, ne zamudite te ugodne prilike si ogledati stroje, ko pridete po opravkih v Ljubljano.

Tu navedene cene veljajo pri nabavi v Ljubljani; v drugih krajih se prištejejo še izdatki za prevoz iz Ljubljane.

Umetna gnojila.

Cene veljajo za nadrobne in vagonске pošiljke.

Apneni prah, rinfuza, (prosto) naložen v Trbovljah ali Zagorski apnenici po 12 Din 100 kg, samo vagonске pošiljke.

Apneni dušik, 16%, v vrečah po 180 Din za 100 kg, v pločevinastih posodah 195 Din, franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 5000 kg. Na drobno v pločevinastih posodah 200 Din za 100 kg, franko skladišče. Za 1 ha 200 do 300 kg.

Kalijeva sol, 42%. Na drobno po 168 Din za 100 kg, vreče po 50 kg stanejo 85 Din. Za 1 ha 200—300 kg. Pri vagonskem in polvagonskem odjemu cena po dogovoru.

Kostni superfosfat, 18/20%. Cena 118 Din za 100 kg Ljubljana-Maribor. Na hektar 300 kg. Pri pol ali vagonskem odjemu cena po dogovoru.

Nitrofoskal-Ruše, mešano gnojilo, 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforne kisline pa 140 Din za 100 kg, vreče po 50 in 100 kg, franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 5000 kg. Na drobno z uvoznino in prevoznimi stroški 144 Din za 100 kg. Za 1 ha 400 do 600 kg.

Nitrofos-Ruše, mešano gnojilo 4% dušika in 12% fosforne kisline po 130 za 100 kg. To gnojilo je prikladno za žita in vinograde. Za 1 ha 400 do 600 kg.

Razklejana kostna moka, 30% fosf. kisline, ½% dušika po 95 Din za 100 kg. Vreče po 100 kg. Za 1 ha 250 do 300 kg.

Rožena moka, izborna dušičnato gnojilo za vinograde po 220 Din za 100 kg. Vreče po 100 kg. — Za 1 ha 300—500 kg.

Rudninski superfosfat, 16% po 98 Din za 100 kg. Pri pol ali vagonskem odjemu cena po dogovoru.

Surova kostna moka z 10—12% fosforne kisline in 4% dušika po 95 Din za 100 kg. — Za 1 ha 300—400 kg.

Tomaževa žlindra, 18% fosforne kisline po 134 Din za 100 kg. Vagonska dobava po dogovoru. Vsak % fosforne kisline po 6 Din več za 100 kg. Opozarjamo vse naročnike, da se ne moremo vezati na 18%no blago, ker moramo prevzeti žlindro od tovarne le od 18—20%. Tovarne zamorejo blago dobavljati le po izpadu produkcije.

Krmila.

Koruza, dobro suha tudi za mletev po 116 Din za kg. — Vreče po lastni ceni. Pri vagonskem odjemu cene po dogovoru.

Klajno apno, v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 2.75 Din za kg, na drobno 3.80 Din za kg.

Lanene tropine z 38/40% beljakovin in tolšče po 2 Din za 1 kg v vrečah po 50 kg.

Orehove tropine z 48% beljakovin in 8% maščobe po 2.60 Din za 1 kg v vrečah po 80 kg.

Riževi otrobi III po 90 Din za 100 kg.
Pšenični otrobi, debeli 95 Din za 100 kg, a vreča od 50 kg Din 47.50.

Pšenični otrobi, drobni, 85 Din za 100 kg, vreče od 50 kg Din 42.50; vagonska naročila po dogovoru.

Krmilna moka od riža II po 90 Din za 100 kg.

Ribja moka, v originalni vreči 100 kg po 6.50 Din za kg, na drobno 7.50 Din za kg.

Ribje olje za živino, ročke po 5 kg 90 Din; se pošilja po pošti; v steklenicah po ¼ litra 14 Din, v steklenicah po 1¼ litra 28 Din; v posodo kupca po 18 Din za kg.

Provendein, priznano sredstvo v modernem svinjogojstvu, v škatljah po 800 g à 25 Din.

Živinska sol, v vrečah po 50 kg za 70 Din (samo v Celju).

Pekk hrana za živino z vitaminom po 62 Din za kg.

Rudninski kamen za lizanje, komad 12 Din, aluminijasti obroč k temu 20 Din.

Solno-mineralne pogače (rudninske kamne) po 8.— za komad.

Sadjarske in vrtnarske potrebščine.

Arborin, sredstvo zoper drevesne škodljivce v steklenicah po 1½ kg po 20 Din, v ročkah po 3½ kg Din 50.

Arborin v sodih po 100 kg po 10.50 za kg, v posodi kupca po 11 za kg.

Cepilna smola, v škatljah po ¼ kg po 7 Din; v škatljah po ½ kg po 13 Din; ¾ kg po 25 Din.

Najboljši cepilni noži, pripravljeni za vse načine cepjenja sadnega drevja od 40 do 102 Din.

Brusni kamni za Kundejevo blago po 15, 25 in 46 Din.

Prvovrstni vrtni noži (obrezači) od 50 do 68 Din.

Navadne drevesne škarje za obrezovanje sadnega drevja in trt od 20 do 42 Din.

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov, rezanje cepičev ingoseničnih gnezd po 20, 50 in 165 Din; peresa k škarjam po 2 Din.

Drevesne škarje Kude od 50 do 190 Din.

Škarje za striženje mej od 40 do 120 Din.

Drevesne žage od 40 do 90 Din.

Drevesne ščetilnice (krtače), za čiščenje debel in vej na starem drevju 22 Din.

Pasti za voluharje (klešče) po 8 Din, cevke po 10 Din.

Strgulje za drevje po 33 in 38 Din.

Ročna škropilnica „Nova“, 1½ litrska 180 Din.

Rafija liče, kg po 18 Din.

Škropilnice, Flickove, nahrbtnne, po sistemu Jessernigg, po 640.— Din komad, s pumpo na poteg po 640.— Din komad.

Razpršilnik Flick, za visoko drevje po 110 Din komad.

Razpršilnik Kovina po 35 Din.

Ročna škropilnica „Kleines Wunder“, 750 Din.

Škropilnice za sadno drevje in hmelj „Unikum“ od tvrdke „Nechvile“, ročno-transportno z 1 gum. cevjo po 3 m, 2 podaljševalni cevi po 75 cm, 1 bambusovo cevjo po 3 m in patentnim razpršilnikom 2400 Din.

Samodelna nahrbtnna škropilnica A. H. 20 tvrdke Nechvile po 1100 Din z bambusovo cevjo; **Vega**, francoski sistem, po 1340 Din; **K. 16** litrov po 1100 Din.

Tobačni izvleček v sodih po približno 200 kg po 5 Din kg, na drobno v pločevinastih kantah po 4 in pol kg vsebine po 40 Din, v steklenicah po 2 kg po 15 Din in po 1 kg po 8 Din z embalažo vred. Po pošti se pošiljajo le pločevinaste kante.

Sadni obirači po 15, 17 in 44 Din.

Solbar, zavitki po 1 kg Din 26, po 5 kg Din 22 za kg.

Mazavo mlo po 10 Din.— v posodi kupca.

Nosprasen, zavitki po 5 kg Din 26 za kg, 1 kg Din 30.

Zello pasta Din 22, zrno Din 11.

Žični koško zoper zajce à 8 Din.

Pasovi za lovljenje drevesnih škodljivcev, zavitek Din 30.

Vrtno zalivalke „Jajag“, 3 lit. 155 Din, 10 lit. 160 Din, 12 lit. 180 Din, 14 lit. 200 Din, 16 lit. 215 Din.

Lopate za štihanje po 24—50 Din.

Za uredništvo odgovarja: Fr. Kafol. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk J. Blasnik nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Lopate za nakladanje po 24 Din.

Grablje, železne, 10 do 16 zob po 12.50 do 20 Din.

Vile, železne, s tremi roglji po 14 Din, s štirimi po 15 Din

Vilaste lopate za rahlanje zemlje po Din 100.

Vile, garantirane, s štirimi roglji po 28 Din, s tremi roglji 23 Din.

Sadni mlin Weiss 2500 Din.

Sadni mlin K. 1450 Din.

Vinogradniške in kletarske potrebščine.

Trtne škropilnice, bakrene, original Vermorel 440 Din, Original Austrija 440 Din, Original Superieur 400 Din, Austria, domača 300 Din, Chaudoir 400 Din, Hofferton 400 Din.

Potrebščine k škropilnicam: razpršilnik Duet po 130 Din, navadni razpršilnik po 16 Din.

„Stopp“ nastavke za škropilnice (hipni zatvor iz medenine) sistem Fr. Nechvile po 140 Din.

Gumiljeve cevi za škropilnice 10×3 po 13 Din, 13×3 po 16 Din, drobne za vino po 7 Din za meter.

Gumiljeve kroglice po 2 do 2.50 Din.

Gumiljeve plošče po 10 Din za 1 komad.

Sadne in vinske stiskalnice z vsebino 45 litrov 850.— Din, 100 litrov 1850 Din, 155 litrov 2550 Din.

Azbest Clarit za čiščenje vina po 80 Din za kg.

Eponit za čiščenje vina po 45 Din za kg.

Kalimetabisulfat 10 g po 0.75 Din, 1 kg 50 Din.

Kipelne vehe, lončene, velike Din 20.—, male Din 13.—.

Žveplovi trakovi na azbestu po 16 Din za kg.

Žveplalniki, ročni, po 80 Din za komad.

Žveplo dvojno ventilirano po 4 Din 1 kg.

Modra galica — 6.50 Din. na drobno — za vagona naročila veljajo posebne cene.

Živinorejski in mlekarški predmeti.

Telečji napajalniki po 100 Din.

Gumiljevi seski za napajalnike po 25 Din.

Posnemalnik Vega E za 75 lit. po 1200 Din; G za 200 lit. po 3800 Din, F2 za 140 litrov 1700 Din.

„Baltic“ posnemalnik HF za 35 lit. 700 Din, za 130 lit. s podstavkom 2750 Din.

Plnje št. 1 za 5 lit. po 620 Din, št. 2 za 10 lit. po 750 Din.

Laktodensimeter (za določanje gostote mleka) po profesorju Gerberju po 40 Din.

Sirišče dansko originalno Hansenovo v prahu (iz Kodanija), v škatljicah po 25 g po 12 Din.

Brzoparilnik Alfa s pocinkanim kotlom, 80 literski po Din 2060; 120 literski po Din 2450; 200 literski po Din 3550.

Brzoparilnik, domači, s pocinkanim kotlom 60 literski po 850 Din.

Brzoparilnik, bakren, 100 lit. 1250 Din.

Živinozdravniški predmeti (češki izdelek): požiralnikove cevi za teleta 70 Din, za goved za 260 Din; trokarji za teleta po 70 Din, za goved po 80 Din, irigatorji, kompletni (po 3 litre) po 90 Din; škarije za obrezovanje parkljev 200 Din; zaustavljači, poniklani 60 Din; mlečni katetri 6 in 12 Din. Obroči za bike, poniklani po 26 Din, navadni po 22 Din, toplomeri za merjenje vročine po 25 in 30 Din.

Znamke za perutnino, celoidne po 0.50 Din za komad, aluminijaste s številkami po 0.75 Din za komad, ušesne znamke za živino po 1.50 Din za komad.

Aparat za kapuniziranje po Din 280.—.

Sikuro, hlevski odpenjač komad 10 Din.

Poljedelsko orodje in stroji.

Sackovi plugi in plužni deli.

D9SS po 1200 Din, D8MN po 1100 Din, D7MN po 950 Din, s plužno na vijake 1350 Din, D6MNR 850 Din, D5MNR 750 Din, D6X po 750 Din, B6E 750 Din.

Obračevalni plug, dvojni obračevalni plug BW5 po 1700 Din.

Dvobrazdni plug ZH9 po 1300 Din, dvobrazdni lahki ZRB6 po 1100 Din.

Ospalnik DHUN po 750 Din. BHR po 450 Din.

Glave: D9SS po 410 Din, D8MN po 400 Din, D8SS po 350 Din, D6MN 270, URB za lesene pluge 150 Din, dvobrazdni SUN 420 Din, obračevalna HNW5 in 7 po 470 Din, ospalna M 300 Din, DHUN 480 Din.

Lemeži za D7 po 35 Din, za D6 po 30 Din, za obračalne pluge po 35 Din.

Plazi za D6 in D7 po 30 Din za komad.

Črtala za D7 in D6 po 30 Din za komad.

Deske za D7MN po 100 Din, za D8MN po 140 Din.

Prevozna priprava za D7, D6 po 200 Din.

Plužna s peresnim podzemeljskim rahljačem sistem Bendhack po 1200 Din.

Plužne, enokolesne po 190 Din.

Izruvač za krompir, sedemdelni 350 Din.

Brane, njivske:

Dvodelna 4b, široka 166, težka 62 kg 700 Din. Trodelna IVa, široka 2.50, težka 92 kg 1300 Din. Dvodelna I, široka 2 m, težka 88 kg 1350 Din. Trodelna Ia, široka 2.25 m, težka 88 kg 1350 Din. Trodelna Ia, široka 2.25 m, težka 107 kg 1450 Din. Dvodelna, lahka, 390 Din.

Brane: travniške

z zvezdnimi členki: Z 1 široka 1.50 m, težka 44 kg 740 Din; Z 2 široka 1.85 m, težka 52 kg po 810 Din; Z 3 široka 1.50 m, težka 50 kg po 800 Din;

z noži: N 3, široka 1.80 m, težka 78 kg 1030 Din, N 2, široka 1.50 m, težka 67 kg po 920 Din.

Kombinirana travn. in njivska brana KW1, dvodelna, široka 1.50 m, težka 60 kg po 950 Din, njivska brana KW2, široka 2.25 m, težka 88 kg, trodelna po 1350 Din.

Brane na krožnike SE 10 L 3500 Din.

Planeti št. 8 — kot okopalnik, ospalnik in kultivator, globočina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, 700 Din.

Sejalni stroj Sack 1.50 m širok, devetvrstni BETTA po 4550 Din; sejalni stroj Sack 1.50 m širok, enajstvrstni BETTA po 4800 Din, H9 po 2700 Din.

Pracnerjev sejalni stroj Budućnost, trinajstvrstni po 4500 Din, petnajstvrstni po 6000 Din.

Senior ročne sejalnice H po 920 Din, L4 po 1150 Din.

Vitelj (gepelj) GEF po 2000 Din; transmisija za vitelj E po 1630 Din, D800 po 540 Din.

Bencin motorji Lorenz 3—4 KS 10.000 Din.

Žitočistilniki E 1900 Din, Č 1100 Din, K 1350 Din.

Mlatilnice za motorni pogon 1940 Din, za ročni pogon 2550 Din, za pogon na vitelj 2730 Din, B2 4200 Din.

Slamoreznice Borek: VFS12 po 1750 Din, VFSR12 z verigo po 2000 Din, VFS14 z verigo po 2000 Din, Alpina 12 po 1800 Din, Volga za na pogon 3150 Din.

Drobiljač (šrotar) „Gloria 3“ 3000 Din, za oves EMO po 1500 Din.

Gnojnične sesalke (gnojne pumpe) 330 cm po 850 Din, 360 cm po 860 Din, 390 cm po 900 Din, 420 cm po 930 Din, 450 cm po 950 Din, 290/420 cm po 1050 Din.

Sesalke, domači izdelek, v dolžini 3 m 600 Din, 3.30 m 635 Din, 3.90 m 705 Din, 4.20 m 740 Din, 4.50 m 775 Din.

Sesalke F400 980 Din, F450 1000 Din.

Sesalka „Kremžar“, dolžina 3 m 1050 Din; 3.50 m po 1100 Din; 4 m 1150 Din.

Razpršilnik za gnojnične sode po 80 in 98 Din.

Reporeznica Borek EWC po Din 750, EWL po Din 530.

Reporeznice, domače, male po Din 370, velike po Din 700.

Robkač za koruzo EMR po Din 750, mali ročni po Din 80 in 65.

Brzoklepalnik „Stubai“ po 380 Din za komad.

Robkač za koruzo EMR po Din 1000, mali ročni po Din 80 in 61.

Sedaj je pravi čas gnojenja!

Jesensko gnojenje - dvojno gnojenje!
Jamči za uspeh!

Ozimna žita gnojite z Nitrofosom.

Vinograde in sadonosnike z Nitrofoskalom I.

Travnike z apnenim dušikom ali z Nitrofoskalom - Ruše.

Radl prevoznih stroškov naročajte skupno, potom Kmetijskih zadrug in podružnic

pri KMETIJSKI DRUŽBI V LJUBLJANI.

17. dražba kož divjadi

se vrši

22. januarja 1934
v prostorih
Ljubljanskega velesejma.

Najugodnejša priložnost za
vnovčenje lovskega plena. Kože
naj se pošljejo na naslov: „Divja
koža“, Ljubljana — Velesejem.

**Če v Kmetovalcu oglasuješ,
Gospodarsko napreduješ.
Dokler Te nikdo ne pozna,
Ne boš prodal blaga.**

*Za jesensko in zimsko škropljenje sadnega
drevja proti raznim škodljivcem je priznano
najuspešnejše sredstvo*

ARBORIN

Izdeluje ga tyrdka

„CHEMOTECHNA“

družba z o. z.

LJUBLJANA, MESTNI TRG 10

(na dvorišču veletrgovine H. & E. Skaberne)

V zalogi pri Kmetijski družbi.

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih
slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 x 50
cm s primernim obešalom in okvirjem.

Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot
izborna učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom vsake
rastline.

Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 100.-.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi,
ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.